Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

на тему «Бюджетування в системі фінансового планування підприємства»

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Авраменко Д.І.
Керівник: ст. викладач Штепенко К.П.
Рецензент: фін. директор ТОВ «Везерфорд Україна» Однорог І.В.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань
Авраменко Д.І. _____
Підтверджую достовірність даних, використаних у роботі
Авраменко Д.І. _____

Полтава, 2021 року

АНОТАЦІЯ

Авраменко Д.І. «Бюджетування в системі фінансового планування підприємства». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2021.

Робота містить 114 сторінок, 28 таблиць, 18 рисунків, список літератури з 50 джерел та 33 додатків.

Ключові слова: фінансове планування, бюджет продажів, бюджетування, бюджет, бюджет виробництва, бюджет фінансових результатів, бюджет доходів і витрат.

Мета роботи – дослідження системи бюджетування на підприємстві та шляхи його впровадження з метою збільшення фінансових результатів.

Об’єктом дослідження є публічне акціонерне товариство «Джей Ті Інтернешнл Україна».

Предметом дослідження є теоретичні засади, методичні підходи та практичні аспекти побудови системи бюджетування в системі фінансового планування на підприємстві.

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов’язаних із визначенням сутності бюджетування в системі фінансового планування, поняття бюджетів, методами складання бюджетів та автоматизації системи бюджетування з урахуванням зарубіжного досвіду.

АННОТАЦИЯ

Авраменко Д.И. «Бюджетирование в системе финансового планирования предприятия». Рукопись. Выпускная работа на соискание первого (бакалаврского) уровня высшего образования по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование» - Национальный университет «Полтавская политехника имени Юрия Кондратюка», Полтава, 2021.

Работа содержит 114 страниц, 28 таблиц, 16 рисунков, список литературы из 50 источников и 33 приложения.

Ключевые слова: финансовое планирование, бюджет продаж, бюджетирование, бюджет, бюджет производства, бюджет финансовых результатов, бюджет доходов и расходов.

Цель работы - исследования системы бюджетирования на предприятии и пути его внедрения с целью увеличения финансовых результатов.

Объектом исследования является публичное акционерное общество «Джей Ти Интернешнл Украина».

Предметом исследования являются теоретические основы, методические подходы и практические аспекты построения системы бюджетирования в системе финансового планирования на предприятии.

В выпускной работе рассмотрен комплекс вопросов, связанных с определением сущности бюджетирования в системе финансового планирования, понятие бюджетов, методами составления бюджетов и автоматизацией системы бюджетирования с учетом зарубежного опыта.

ANNOTATION

Avramenko DI "Budgeting in the system of financial planning of the enterprise". Manuscript. Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" - National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk", Poltava, 2021.

The work contains 114 pages, 28 tables, 18 figures, a list of references from 50 sources and 33 appendix.

Key words: financial planning, sales budget, budgeting, budget, production budget, financial results budget, income and expenditure budget.

The purpose of the work is to study the budgeting system at the enterprise and ways to implement it in order to increase financial results.

The object of the study is the public joint-stock company "JT International Ukraine".

The subject of research is the theoretical foundations, methodological approaches and practical aspects of building a budgeting system in the system of financial planning in the enterprise.

The master’s thesis considers a set of issues related to determining the essence of budgeting in the system of financial planning, the concept of budgets, methods of budgeting and automation of the budgeting system, taking into account foreign experience.

ЗМІСТ

ВСТУП 5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ 8

1.1. Система фінансового планування на підприємстві. Форми планування і види планів 8

1.2. Сутність та завдання бюджетування в системі фінансового планування на підприємстві 17

1.3. Основні методи бюджетування на підприємстві 28

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕШНЛ УКРАЇНА» 37

2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства 37

2.2. Аналіз динаміки структури майна та капіталу підприємства 42

2.3. Аналіз фінансового стану ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» 52

2.4. Аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства 72

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ 79

3.1. Формування системи бюджетування на підприємстві 79

3.2. Бюджет продаж, бюджет доходів та витрат та бюджет фінансових результатів підприємства 86

3.3. Автоматизація системи бюджетування з урахуванням зарубіжного досвіду 93

ВИСНОВКИ 103

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 108

ДОДАТКИ 114

ВСТУП

Станом на сьогодні більшість українських підприємств знаходяться в стані невизначеності та не мають впевненості у завтрашньому дні, у зв'язку із мінливістю економіки та наявністю економічних ризиків. Поширеною проблемою є відсутність ефективної системи управління фінансами, про що свідчать показники діяльності багатьох вітчизняних підприємств. Управління фінансами в першу чергу залежить від методів управління фінансовими ресурсами. Враховуючи це, у разі своєчасного та успішного вжиття необхідних заходів, які спрямовані на покращення фінансового стану підприємств у довгостроковому періоді, суб'єкти господарювання матимуть змогу збільшити свій потенціал і в подальшому відновити платоспроможність і прибутковість. Роль бюджетування в управлінні підприємством як цілісної системи, що поєднує в собі чітко структуровану сукупність планів, механізми розмежування цілей, повноважень і відповідальності різних рівнів менеджменту, принципи побудови організаційної структури, методи стимулювання, аналізу й контролю, нині невиправдано звужується. Бюджетування застосовується в кращому випадку для того, щоб контролювати окремі показники фінансово-господарської діяльності підприємства. Тобто, бюджетування – це не стільки інструмент, скільки управлінська технологія, показник якості управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Базою системи поточного планування діяльності підприємства є його фінансова стратегія та політика. Поточне фінансове планування дає можливість підприємству визначити джерела фінансування, сформувати структуру доходів і витрат, забезпечує стійку платоспроможність.

Метою випускної роботи є дослідження теоретичних аспектів бюджетування в системі фінансового планування підприємства та впровадження практичних навичок у його роботу із вдосконаленням системи бюджетування шляхом автоматизації.

Завданням випускної роботи є:

– визначення сутності фінансового планування, його видів та форм представлення результатів у вигляді фінансових планів;

– визначення сутності бюджетування у системі фінансового планування, його значимості, завдань та видів бюджетів;

– наведено методи бюджетного планування;

– ознайомлення з об’єктом дослідження – ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна»;

– проведення комплексного фінансового аналізу з метою оцінки фінансового стану підприємства;

– формування системи бюджетування на аналізованому підприємстві;

– розрахунок основних бюджетів та фінансових результатів підприємства з урахуванням прогнозованих цін.

– вдосконалення системи бюджетування шляхом автоматизації з метою покращення фінансового стану підприємства.

Об’єктом дослідження є публічне акціонерне товариство «Джей Ті Інтернешнл Україна», що є займається виробництвом тютюнових виробів.

Предметом дослідження є організація бюджетування у системі фінансового планування на підприємстві.

Для проведення дослідження будуть використані наступні методи: вертикальний та горизонтальний фінансовий аналіз, метод використання абсолютних і відносних показників, метод табличного відображення аналітичних даних.

При написанні випускної роботи використовувались нормативно-правові акти, навчально-наукові посібники, періодичні видання, журнальні статті та публічна фінансова звітність ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» представлена у 5 формах.

Дана робота складається з трьох розділів, що поділені на підпункти.

У 1 розділі було розглянуто теоретичні основи бюджетування у системі фінансового планування, а саме сутність фінансового планування, види, етапи його здійснення та форми представлення результатів у вигляді фінансових планів, принципи їх складання. Також було розглянуто сутність та завдання бюджетування у системі фінансового планування, його процес, характеристику бюджетів та принципи їх складання та методи бюджетного планування, на основі яких здійснюється процес бюджетного планування.

У 2 розділі роботи було досліджено організаційну структуру об'єкта дослідження, його загальну характеристику. Проаналізовано його фінансовий стан на основі балансу та звіту про фінансові результати, звітів про рух грошових коштів та звіту про власний капітал підприємства. Для визначення фінансового стану було проаналізовано майно підприємства та джерела його утворення, ліквідність, платоспроможність, фінансову стійкість, грошові потоки, доходи та витрати підприємства, узагальнення аналізу відбулося за допомогою аналізу фінансових результатів.

У 3 розділі було досліджено систему бюджетування на підприємстві, етапи та принципи її побудови, також було розраховано основні види бюджетів, а саме бюджет продажів, доходів та витрат і бюджет фінансових результатів, джерелом інформації при цьому були примітки до фінансової звітності.

У останній частині випускної роботи було проаналізовано програми для автоматизованого ведення процесу бюджетування.

На основі виконаних розрахунків було запропоновано запровадження автоматизованої системи бюджетування з метою покращення фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Система фінансового планування на підприємстві. Форми планування і види планів

Розвиток ринкових відносин у Україні довів, що планування є необхідною передумовою підприємницької діяльності. Для будь-якого підприємства, організації, фінансової установи є необхідним план як динамічний процес, який дозволяє передбачати та враховувати зміни, що відбуваються у зовнішньому середовищі, адаптувати внутрішні фактори господарчої діяльності для свого розвитку й подальшого зростання.

Управління фінансами сучасного підприємства залежить від методів управління фінансовими ресурсами. Отже, у разі своєчасного розроблення та впровадження заходів, які спрямовані на поліпшення фінансового стану в довгостроковому періоді, такі господарюючі суб’єкти можуть збільшити свій потенціал, а також відновити платоспроможність та прибутковість. В управлінні підприємством фінансове планування залишається слабким місцем. За сучасних умов господарювання фінансове планування як важлива складова механізму фінансової системи та одна з функцій управління підприємством є актуальною темою сьогодення.

Багаторічний досвід закордонних та українських підприємств довів, що недооцінка планування в умовах ринку, зведення його до мінімуму частіше за все призводить до значних економічних втрат. Підприємства, що успішно працюють, здійснюють не тільки довгострокове планування, але й детальне розроблення оперативних поточних планів з кожного підрозділу, кожного робочого місця. Календарні плани (декадні, місячні, квартальні, піврічні) конкретизують цілі і

завдання підприємства, містять відомості про замовлення, про забезпеченість їх матеріальними ресурсами, про ступінь завантаження виробничих потужностей та їх використання з урахуванням терміну виконання кожного завдання.

Існує велика кількість визначень фінансового планування. На думку деяких економістів, фінансове планування – це процес, що складається з певних етапів, зокрема:

1) аналізу інвестиційних можливостей та можливостей поточного фінансування, які має підприємство;

2) прогнозування наслідків поточних рішень з метою запобігання неочікуваного у майбутньому;

3) обґрунтування обраного варіанту з ряду можливих рішень для включення його у заключний план;

4) оцінки результатів, яких досягнуло підприємство, відповідно до параметрів, встановлених у фінансовому плані [5, с. 54].

Аналізуючи різноманітні підходи до визначення поняття фінансового планування, можна виділити наступні його основні аспекти (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення сутності фінансового планування

Процес аналізу фінансової та інвестиційної політики, планування усіх доходів підприємства та напрямків витрачання грошових коштів, прогнозування їх результатів та впливу на економічне оточення	Процес розробки системи фінансових планів, фінансових норм і нормативів різного змісту й призначення залежно від завдань та об’єктів планування, спрямованих на забезпечення розвитку підприємства	Відповідна організація фінансового розвитку на основі гармонічної, оптимальної структури цілей та відповідних їм засобів досягнення

*Складено автором [1, с. 641]

На основі даних підходів надається наступне визначення фінансового планування.

Фінансове планування – це функція фінансового управління, спрямована на планування доходів та напрямків витрачання грошових коштів підприємства, прогнозування результатів їх руху та впливу на економічне оточення, тобто процес розробки системи фінансових планів, фінансових норм і нормативів різного змісту і призначення залежно від завдань та об’єктів планування, спрямованих на забезпечення подальшого економічного розвитку підприємства [8, с. 10].

Метою фінансового планування є визначення можливих обсягів фінансових ресурсів, капіталу і резервів на основі прогнозування величини грошових потоків за рахунок власних, позикових і залучених з фондового ринку джерел коштів, розробка ефективної системи управління фінансовими ресурсами для досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства.

Досягнення зазначеної мети передбачає виконання певних завдань фінансового планування:

– забезпечення необхідними фінансовими ресурсами господарського процесу;

– встановлення фінансових відносин з бюджетом, банком, страховими організаціями та іншими суб’єктами (ці фінансові відношення кількісно виміряються величиною надходжень – кредит, та величиною відданих грошей – податки, процент за кредит, страхові внески);

– виявлення основних напрямів ефективного вкладення капіталу, оцінка ступеня раціональності його використання;

– аналіз можливих ризиків і розробка конкретних заходів щодо їх зниження;

– збільшення прибутку за рахунок раціонального (економного) використання коштів;

– контроль за виникненням та використанням грошових фондів, фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємства чи фінансової установи.

Фінансове планування на підприємстві охоплює три основних його види:

– перспективне (стратегічне) планування фінансової діяльності;
– поточне планування фінансової діяльності;
– оперативне планування фінансової діяльності.

Кожному з цих видів фінансового планування відповідають певні форми представлення його результатів, які повинні враховувати специфіку та цілі певного підприємства на кожному етапі планування.

У процесі фінансового планування спочатку розробляють фінансову політику та прогноз із окремих напрямів управління фінансами підприємства, зокрема визначають майбутні фінансові потреби підприємства, тобто необхідну суму коштів для постійного прогресивного розвитку в майбутні періоди.

Фінансове планування як елемент управління підприємством змістовно включає шість послідовних фаз: постановка проблем; оцінка результативності; застосування альтернативних варіантів вирішення проблем; прийняття рішення; реалізація плану; контроль [1].

Планування повинно охоплювати всі сфери діяльності підприємства, а також усі етапи, дії та операції як господарських процесів, так і процесів управління. Якщо один із етапів уникне уваги, то буде неузгоджень процесів і, як наслідок, порушення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Характеристику видів фінансового планування наведено на рисунку 1.1.

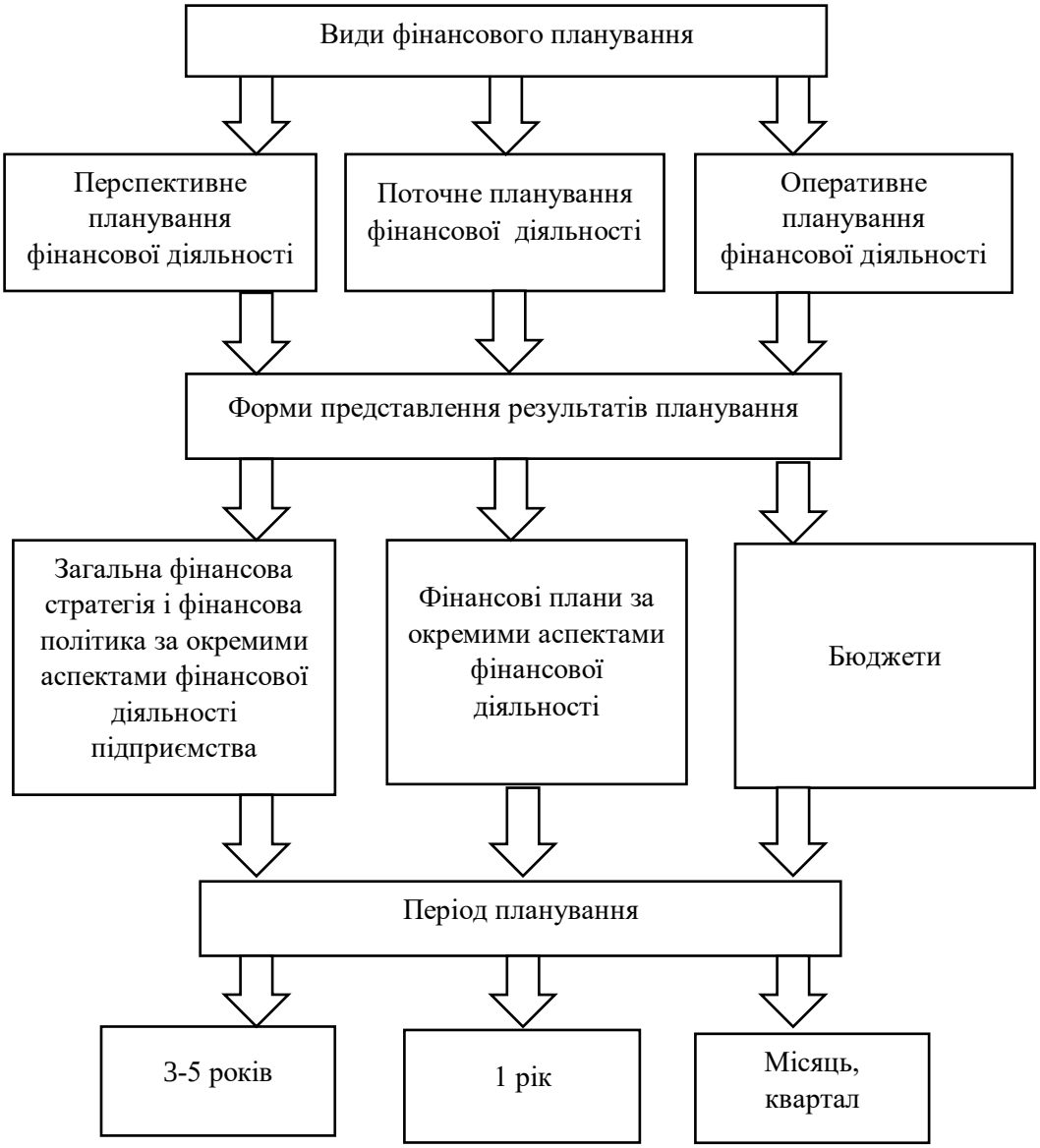

Рис. 1.1. Види фінансового планування та форми представлення його результатів

*Складено автором [5, с. 32]

Усі три види фінансового планування перебувають у взаємозв'язку і здійснюються у певній послідовності.

Первинним етапом фінансового планування є прогнозування фінансової діяльності (перспективне планування), яке визначає завдання поточного планування. У свою чергу, поточне планування фінансової діяльності створює основу для більш поглибленого оперативного її планування.

Прогнозування фінансової діяльності і розроблення фінансової стратегії підприємства є найбільш складним етапом планування, що вимагає високої кваліфікації виконавців.

Стратегія фінансового планування означає загальний напрямок розробки фінансового плану, джерел надходження коштів, джерел прибутку. Фінансова стратегія є частиною загальної стратегії підприємства, тобто повинна погоджуватись з її цілями й задачами. Однак вона сама оказує суттєвий вплив на формування загальної стратегії.

Фінансове планування включає процес мобілізації, розподілу (перерозподілу) фінансових ресурсів на цілі, передбачені планом, тобто пов'язане з рухом фінансових ресурсів, фінансовими відносинами, що виникають у процесі цього руху, та комплексом заходів, передбачених планом економічного і соціального розвитку підприємства. Фінансове планування потребує глибокого розуміння господарсько-фінансових процесів та фінансових відносин, що їх обумовлюють [1, с. 16].

Результатом фінансового планування є розраховані фінансові показники, що відображаються у фінансовому плані.

Фінансовий план – оперативний робочий документ, який можна розглядати як інструмент управління фінансами. Він є результатом здійсненого прогнозу, прийнятої концепції або розробленої програми. ідентифікуються фінансові цілі та орієнтири підприємства.

Призначення фінансового плану полягає у визначенні обсягу фінансових результатів, а також сукупної потреби підприємства у певних розмірах фінансових ресурсів, необхідних для фінансування передбачених обсягів виробництва, виконання фінансово-кредитних зобов'язань, розв'язання соціальних завдань і матеріального стимулювання працівників підприємства.

Головним його завданням є надання інформації керівництву про запланований обсяг фінансових результатів у плановому періоді, на які цілі витрачаються фінансові ресурси та звідки вони надходять, виявлення резервів їх збільшення та виконання режиму економії і контролю за цільовим використанням коштів.

У процесі фінансового планування виділяють основні етапи планування:

1 етап – аналіз виконання фінансових планів за попередній період. На першому етапі проводиться аналіз фінансової ситуації на підприємстві за допомогою аналізу фінансових показників за попередній період на основі звітів. Результат дає змогу оцінити фінансові результати та визначити наявні проблеми.

2 етап – розробка фінансової стратегії та перспективних фінансових планів. На другому етапі розробляють фінансову стратегію за основними напрямками фінансової діяльності підприємства, аналізують основні прогнозні документи, що стосуються перспективних фінансових планів.

3 етап – складання поточних фінансових планів. На третьому етапі уточнюють і конкретизують основні показники прогнозних фінансових документів за допомогою складання поточних фінансових планів.

4 етап – розробка оперативних фінансових планів. На четвертому етапі здійснюють оперативне фінансове планування, яке визначає розробку поточної виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства і впливає на кінцеві результати його діяльності в цілому. 5 етап – процес складання бюджетів.

5 етап – фінансовий контролінг. Процес фінансового планування на підприємстві завершується аналізом і контролем виконання фінансових планів. П’ятий етап полягає у визначенні фактичних кінцевих фінансових результатів діяльності підприємства, порівняння їх із запланованими показниками, виявлення причин відхилень від запланованих показників, у розробці заходів щодо усунення негативних явищ [20, с. 23 - 40].

Кожній підсистемі фінансового планування відповідають певні завдання і терміни виконання, що зумовлюють необхідність моделювати властиві їм форми фінансових планів.

Фінансовий план слугує необхідною умовою для раціональної організації роботи на всіх ділянках фінансово-господарської діяльності підприємства.

Згідно видів фінансового планування фінансові плани поділяють на перспективні, поточні та оперативні плани.

Види фінансових планів наведено на рисунку 1.2.

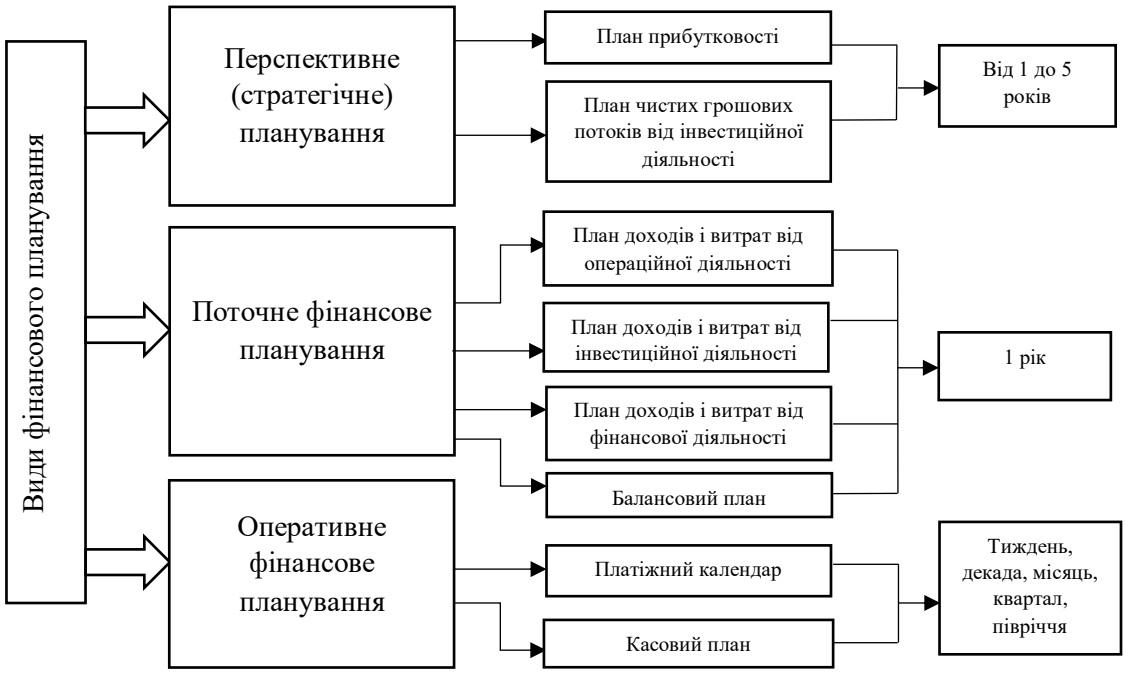

Рис. 1.2. Характеристика планів фінансового планування

*Складено автором [11, с. 13]

Перспективний план складають з метою забезпечення стабільного розвитку та високої ефективності господарсько-фінансової діяльності та конкурентоспроможності підприємства на 5 і більше років. Тут можливе планування інвестиційних проектів.

Поточний фінансовий план складають з метою забезпечення виконання перспективного фінансового плану за конкретний період часу (рік). В ньому передбачається балансове ув'язування доходів і витрат поточного року, що випливають з прогнозованої операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, і отримання чистого прибутку в розмірі, не менше величини, передбаченої на нарахування дивідендів власникам капіталу та економічний та соціальний розвиток підприємства.

Оперативний фінансовий план складається з метою оперативного реагування на платіжний стан підприємства, забезпечення своєчасного надходження готівкових і безготівкових коштів на рахунки в банках і сплати боргів, ефективного використання тимчасово вільних ресурсів [9, с. 312].

Складання фінансових планів передбачає дотримання певних правил, серед яких можна виділити наступні:

– фінансовий план повинен мати чітко сформульовану мету як для стратегічних, так і для оперативних цілей, мати виражену грошову одиницю виміру;

– оскільки планування ймовірного майбутнього має умовних характер, то і фінансовий план не повинен мати конкретного кінцевого показника, натомість мати діапазон показників, який у свою чергу має бути розмежований (від 3 до 8 % запланованого результату у промислово розвинутих країнах світу);

– фінансові плани повинні враховувати потенціал підприємства та усунення недоліків за попередні періоди, інакше фінансове планування буде неефективним.

– кожен фінансовий план має містити певну стратегію розвитку подій при виникненні прогнозних ситуацій [20, с.17].

– під час складання фінансового плану необхідно завжди мати резерв грошових (фінансових) засобів та інструментів для того, щоб ефективно вливати на форс-мажорні обставини і не допустити фінансового краху.

– під час складання фінансового плану необхідно мати можливість для перегляду запланованих показників в ході їх досягнення [16, с. 19].

При закінченні формування планових документів формуються висновки про забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами та в результаті виявлення проблем, надаються рекомендації з їх усунення.

Успішне складання фінансових планів на поточну та стратегічну перспективу забезпечить поточну та перспективну платоспроможність підприємства, шляхом раціонального розподілу ресурсів, та можливість покращення результатів фінансово-господарської діяльності у майбутньому.

1.2. Сутність та завдання бюджетування в системі фінансового планування на підприємстві

Використання ресурсів із максимальною економічною ефективністю можливе лише за умови використання певного управлінського інструментарію, одним із яких є бюджетування. Бюджетування як економічний інструмент об’єднує у собі адміністративні та ринкові методи управління економікою. Використовуючи бюджетування, можна своєчасно виявляти проблеми, що виникають в процесі господарювання, і розробляти заходи щодо їх вирішення.

Здійснення поточного та стратегічного фінансового планування вимагає координації прийнятих рішень шляхом розробки і контролю системи бюджетів підпримства. Реалізація фінансової стратегії неможлива без жорсткого контролю за надходженням і витрачанням коштів у процесі господарської діяльності. Бюджетування є необхідною складовою фінансового планування, оскільки основою будь-якого оперативного чи поточного фінансового плану є система відповідних бюджетів.

Бюджетування – з одного боку, це процес складання фінансових планів і кошторисів, а з іншого – управлінська технологія, призначена для підвищення фінансової обґрунтованості ухвалюваних управлінських рішень [17, с. 17].

Існують різні підходи до трактування поняття бюджетування, нижче наведені деякі з них (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Сутність поняття «бюджетування»

Автор	Визначення
1	2
С.В. Булгакова	система, яка передбачає розроблення довгострокових і короткострокових планів (бюджетів) із підготовкою програм діяльності організації на перспективу
Е.Л. Дмитрієва	з одного боку - процес складання фінансових планів і кошторисів і наступний контроль за їх виконанням, а з іншого – управлінська технологія складання, аналізу, коригування, контролю й оцінки виконання фінансових планів, призначених для вироблення і підвищення фінансової обґрунтованості прийнятих управлінських рішень
П.М. Марич, Л.П. Коваль	процес розроблення і формування планових бюджетів, що об’єднують плани керівництва підприємства в напрямі визначення майбутньої діяльності із формування і використання фінансових ресурсів
Термінологія інституту управління та обліку в Оксфорді (Chartered Institute of Management Accountants)	процес вираження прогнозованих витрат і ресурсів для запланованого напряму дій протягом певного періоду часу

*Складено автором [8]

Цілями бюджетування є: здійснення періодичного планування; забезпечення координації, кооперації, комунікації; встановлення вимог до кількісного обґрунтування бюджетів; забезпечення поінформованості щодо витрат; створення системи оцінки й контролю виконання бюджетів; мотивація персоналу шляхом орієнтації на досягнення мети; виконання вимог чинного законодавства та господарських договорів [41, с.85].

Ядром системи бюджетування є фінансово-економічна модель, у межах якої на рівні ключових показників відбувається ув'язування господарських та фінансових процесів, тобто плани перестають бути розрізненими, виникає єдина замкнена технологія управління з можливістю реалізації зворотного зв'язку — коригування планів для досягнення загального результату.

Система бюджетування зв'язує між собою різні господарські операції, види діяльності, результати діяльності підрозділів підприємства як за планом, так і фактично. Це дає можливість вчасно з'ясувати, що впливає на кінцеві фінансові результати і скоригувати бюджети, врахувавши відхилення фактичних показників від планових протягом планового періоду.

Метою організації системи бюджетування на підприємстві є створення інструментарію планування, управління і контролю ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, що ґрунтується на систематичному прогнозуванні його розвитку банку через складання бюджетів. Критерієм ефективності є перевищення доходів від здійснюваних видів діяльності над витратами [21, с. 371].

Існує безліч визначень до поняття «бюджет», одним із основних є:

Бюджет – оперативний фінансовий план, що складається у формі кошторису або балансу доходів і витрат на короткостроковий період, представлений у грошовому вимірі і забезпечує ефективний контроль за надходженням та витрачанням коштів на підприємстві [14].

Бюджет є найголовнішим інструментом здійснення процесу планування, за його допомогою можливо значно покращити результати фінансово-господарської діяльності підприємства шляхом моніторингу та оптимізації фінансових ресурсів.

Розробка планових бюджетів на підприємстві характеризується терміном бюджетування і спрямована на вирішення основних завдань:

1) визначення обсягу витрат, пов'язаних з діяльністю окремих структурних підрозділів підприємства;

2) покриття цих витрат фінансовими ресурсами з різних джерел фінансування.

Бюджети, що розробляються на підприємстві, можуть бути різними за змістом і формою, оскільки підприємство самостійно обирає їх форму, то вони мають формуватися на основі певної стандартизації, яка визначає процес бюджетування. При розробці системи бюджетування необхідно враховувати не тільки види бюджетів, що складаються, а й взаємозв'язок між ними, а також послідовність їх формування. [20].

Основні принципи складання бюджетів наведені на рисунку 1.2.

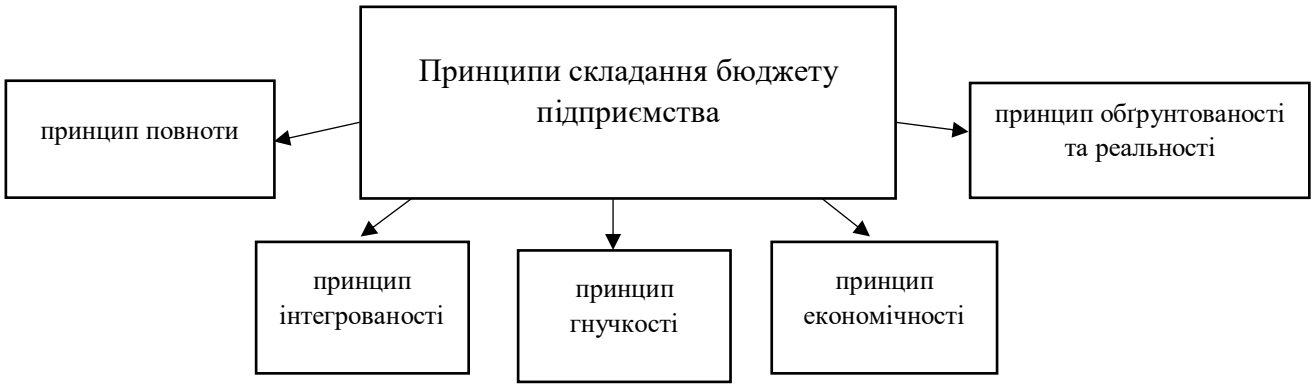

Рис. 1.3. Принципи складання бюджету

*Складено автором [12]

1. Принцип повноти – полягає у тому , що розроблення бюджету має охоплювати всі сторони діяльності та усі підрозділи підприємства.

2. Принцип обґрунтованості та реальності – виходить із необхідності пріоритету реалізації продукції над її виробництвом та врахуванням обмеженості ресурсів, які є в розпорядженні підприємства.

3. Принцип інтегрованості – зумовлюється потребами тісного взаємозв'язку (як горизонтально, так і вертикально) між різними видами і рівнями бюджетів.

4. Принцип гнучкості – допускає при розробленні й виконанні бюджетів можливість їх коригування при зміні внутрішніх чи зовнішніх умов діяльності підприємства.

5. Принцип економічності – полягає у тому , що витрати на бюджетування повинні раціонально співвідноситися з отриманими результатами [15].

Впровадження принципів бюджетування надає ряд переваг:

– щомісячне планування бюджетів структурних підрозділів дає змогу одержати більш точні показники розмірів і структури затрат, ніж система бухгалтерського обліку та фінансової звітності, і, відповідно, більш точне планове значення розміру прибутку;

– в межах затвердження місячних бюджетів структурним підрозділам буде надана більша самостійність у витрачанні економії по бюджету фонду оплати праці, що підвищує матеріальну зацікавленість працівників в успішному виконанні планових завдань;

– бюджетне планування дозволить здійснити режим економії фінансових ресурсів підприємства.

Процес бюджетування на підприємстві охоплює три основні етапи.

1. Складання планового бюджету.

2. Облік фактичного виконання бюджету.

3. Контроль та аналіз результатів виконання бюджету.

Результатом бюджетування є система бюджетів, які за рівнями управління поділяються на:

– зведений бюджет підприємства;

– функціональні бюджети (підрозділів підприємства).

Елементи бюджетування наведені в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Сукупність елементів бюджетування [31]

Назва елементу	Характеристика
1	2
Об’єкт	підприємство; окремі види діяльності чи операції; структурні підрозділи; бізнес-процеси; інвестиційні проекти; центри відповідальності; види витрат; центри фінансового обліку
Предмет	ключові показники фінансово-господарської діяльності підприємства (доходи, витрати, фінансові результати, активи, пасиви, грошові потоки) – прогнозні та фактичні, величина їх відхилень
Суб’єкт	власники; фінансовий директор; члени бюджетного комітету (іншого координуючого органу); функціональні менеджери; керівники структурних підрозділів і центрів відповідальності; посадові особи, відповідальні за бюджетування
Мета	ухвалення ефективних управлінських рішень щодо оптимізації джерел та структури надходження залучених коштів, їх розподілу та використання для забезпечення повноцінного фінансування підприємства і зростання його ринкової вартості
Завдання	вибір об’єктів бюджетування; розробка бюджетів; розрахунок бюджетних показників; визначення джерел і обсягів фінансування; виявлення резервів залучення коштів; прогнозування фінансового стану на майбутній період (квартал, рік)

Продовження табл. 1.3

1	2
Принципи	часова визначеність; багатоваріантність; релевантність інформації; узгодженість цілей «знизу-вгору»; зв'язок із фінансовою стратегією підприємства; хронологічність; підпорядкованість виконавцям; уніфікація форм бюджетів
Функції	планування; контроль; координація; аналіз і оцінка; облік; організація; регулювання; мотивація; інформаційна функція; комунікативна функція; функція прийняття рішень і делегування повноважень

Зведений бюджет підприємств — це сукупність трьох основних фінансових бюджетів (доходів і витрат — БДіВ, руху грошових коштів — БРГК, плановий баланс активів і пасивів), а також набір операційних і допоміжних бюджетів, які необхідні для складання основних [21].

Він є підсумковим бюджетом підприємства, який включає в себе операційний, інвестиційний та фінансовий бюджет.

Складання зведеного бюджету підприємства розпочинається з операційного бюджету, в якому діяльність підприємства відображається через систему спеціальних техніко-економічних показників, що характеризують окремі напрями та стадії операційної діяльності.

Операційні бюджети - це сукупність бюджетів витрат і доходів, які забезпечують складання бюджетного звіту про прибуток.

Операційний бюджет фокусується на моделюванні майбутніх витрат і доходів від поточних операцій за бюджетний період. Отже, об'єктом його розгляду є фінансовий цикл підприємства [8, с. 32]

Операційні бюджети підприємства наведені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Операційні бюджети на підприємстві

Назва бюджету	Характеристика
1	2
Бюджет продажу (реалізації) продукції	щомісячний обсяг продажів за видами продукції і по підприємству загалом у натуральних і вартісних показниках протягом бюджетного періоду;
Бюджет виробництва продукції	показує щомісячний обсяг виробництва за видами продукції і по підприємству загалом в натуральних і вартісних показниках з урахуванням запасів готової продукції на початок і на кінець бюджетного періоду
Бюджет запасів готової продукції	обсяг запасів різних видів продукції по підприємству загалом і за окремими підрозділами в натуральних і вартісних показниках
Бюджет прямих матеріальних витрат	затрати сировини, матеріалів, комплектуючих у розрахунку на одиницю готової продукції та на щомісячний обсяг виробництва за видами продукції і по підприємству загалом у натуральних і вартісних показниках
Бюджет прямих затрат праці	відображає затрати на заробітну плату основного виробничого персоналу протягом бюджетного періоду у розрахунку на одиницю готової продукції і на весь обсяг виробництва в натуральних і вартісних показниках, тобто з урахуванням затрат робочого часу і тарифних ставок
Бюджет прямих виробничих (операційних) витрат	може складатись тоді, коли є потреба у більш точному плануванні виробничих (операційних) витрат, які можуть бути віднесені до категорії прямих (змінних) витрат

Продовження табл. 1.4

1	2
Бюджет загальновиробничих накладних витрат	показує витрати на заробітну плату адміністративно-управлінського персоналу, інженерно-технічного і допоміжного персоналу, зайнятих у відповідному структурному підрозділі підприємства (цеху, дільниці тощо), орендні й комунальні платежі, витрати на відрядження, витрати на поточний ремонт обладнання та інші витрати, пов'язані з функціонуванням підрозділу протягом бюджетного періоду
Бюджет загальногосподарських витрат	витрати на заробітну плату адміністративно-управлінського персоналу, орендні й комунальні платежі, витрати на відрядження, затрати на утримання основних засобів загальногосподарського використання, представницькі витрати та інші витрати загальногосподарського призначення протягом бюджетного періоду
Бюджет комерційних витрат	витрати на рекламу, виплата комісійної винагороди посередникам зі збуту, оплата транспортних послуг та інші витрати з реалізації продукції підприємства

*Складено автором [4]

Даний перелік не є стандартизованим, оскільки кожне підприємство складає бюджети, спираючись на особливості свого функціонування, а в подальшому використовує їх для підготовки вихідних даних для зведеного бюджету.

Функціональний бюджет, це бюджет, що розробляється за структурними підрозділами (цехами, дільницями, відділами) по-іншому називають бюджетними центрами або центрами фінансової відповідальності (ЦФВ). Такі центри визначає керівництво підприємства залежно від його організаційної структури і визначення того, скільки доходів приносять і скільки коштів витрачають конкретні підрозділи.

Функціональні бюджети (див. табл. 1.5) визначають потребу у ресурсах для функціональних сфер діяльності, наприклад, бюджет прямих витрат на закупівлю товарів, бюджет адміністративних витрат та інші.

Таблиця 1.5

Характеристика функціональних бюджетів підприємства

Назва бюджету	Характеристика
Бюджет доходів та витрат	Прогнозний звіт про прибутки і збитки, встановлює співвідношення доходів і витрат підприємства на бюджетний період та відображає, з якою ефективністю буде працювати підприємство
Бюджет руху грошових коштів	Прогнозний касовий план, визначає грошові потоки (виплати і надходження) для підтримки необхідного рівня ліквідності підприємства, щоб запобігати як надлишку тимчасово вільних грошових коштів, так і їх дефіциту (касового розриву)
Бюджет балансу	Прогнозний балансовий звіт, формує майбутню структуру активів і пасивів підприємства та виступає контрольним інструментом усіх інших бюджетів.

*Складено автором [4]

Система бюджетів повинна спиратися на всю базу підготовлених фінансових розрахунків, керуватися ефективним менеджментом, а саме його кваліфікованим підходом до процесу складання бюджету. У разі незадовільного виконання бюджету слід провести коригування бюджету, внести зміни до фінансових планів та змінювати завдання керівниками підрозділів з метою покращення результатів.

Все вищезазначене вагомою частиною залежить від висококваліфікованих кадрів у сфері фінансового управління, методичного та програмного забезпечення, що у свою чергу займає значну частину витрат [24, с. 46].

Бюджетування сприяє раціональнішому використанню всіх ресурсів підприємства, зниженню витрат на сировину і матеріали, зменшенню запасів

готової продукції, накладних витрат та прямих витрат на оплату праці, що у свою чергу призводить до зниження собівартості продукції, економії обігових коштів та зростання прибутку. Також підвищується обгрунтованість потреб підприємства у фінансових ресурсах шляхом розробки графіків їх надходження та витрачання. Ще одним плюсом бюджетування є оптимізація використання коштів, що були отримані з різних джерел фінансування.

Шляхом бюджетування також забезпечується аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості й встановлення їх розумного співвідношення; “прозорість” системи планування, обліку та звітності підприємства покращує контроль за надходженням і витрачанням коштів та підвищує його інвестиційну привабливість. Крім того, раціональне управління доходами і витратами за допомогою системи бюджетування дає можливість підприємству посилити свої конкурентні позиції. На думку багатьох фахівців, при управлінні підприємством досягти високого рівня ефективності бюджетування можливо лише за умови розробленого стандарту (положення) про бюджетування. Такий документ регламентує процес бюджетування на підприємстві, характеризує методику формування бюджетів, їх узгодження і затвердження, а також визначає зміст і структуру підготовки бюджетних звітів, аналіз та контроль виконання [7, с. 74 - 75].

Таким чином, вищесказане дає підстави стверджувати, що система бюджетування займає важливе місце у системі фінансового планування,, оскільки без ефективного розроблення операційних та функціональних бюджетів і, як наслідок, зведеного бюджету неможливе досягнення стратегічних та поточних цілей. При ефективній побудові системи бюджетування підприємство здатне покращити свою фінансову стійкість та результати фінансово-господарської діяльності шляхом раціонального управління витратами.

1.3. Основні методи бюджетування на підприємстві

Методом бюджетування вважають спосіб та прийом складання бюджетів на основі різноманітних критеріїв.

Вибір методів розроблення бюджетів залежить від характеристик функціонування підприємства, а саме: розмірів та життєвого циклу, стабільності середовища функціонування, рівня розвитку бюджетної системи на підприємстві, особливостей внутрішньоорганізаційної побудови, централізації управління, наявності розробленої на підприємстві системи норм та нормативів, диверсифікації діяльності, кваліфікації працівників, задіяних у процесі бюджетування, рівня застосування сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення.

У результаті успішного застосування методів бюджетування підприємства отримують ефективний інструмент оперативного управління, використання якого дозволить планувати фінансово-господарську діяльність, спрямовувати її на досягнення певного фінансового результату, оптимізувати фінансові потоки, вчасно виявляти відхилення планових та фактичних показників і оперативно коригувати діяльність у разі необхідності [17, с. 45].

Складання бюджету – це поточний процес, у якому необхідно постійно здійснювати координацію бюджетів різних підрозділів. Найбільш повну класифікацію методів бюджетного планування навели у своїх працях Л. О. Меренкова [21, с. 107] і О. Г. Мельник [20, с. 117].

При складанні різних видів бюджету для різних видів діяльності необхідно обрати адекватні методи бюджетного планування, що будуть враховувати особливості функціонування підприємства.

Визначення характеристик функціонування підприємства, що зумовлюють вибір конкретних методів бюджетування дозволяють розробити комплексну класифікацію методів бюджетного планування, опрацювання яких дозволило виділити методи, які наведено у таблиці 1.6

Таблиця 1.6

Класифікація методів бюджетного планування [17]

Класифікаційна ознака	Методи
За способом розрахунку планових бюджетних показників	нормативний; балансовий; грошових потоків; динаміко-статистичний (екстраполяційний); економіко-математичного моделювання; оптимізаційно-варіантний; розрахунково-аналітичний
За порядком розроблення бюджетів	синхронне бюджетне планування та послідовне бюджетного планування
За рівнем пристосування бюджетного планування до змін середовища функціонування організацій	стабільне (фіксоване) бюджетне планування; гнучке бюджетне планування; неперервне бюджетне планування
За рівнем централізації бюджетного планування	метод централізованого бюджетного планування («згори вниз»); децентралізованого бюджетного планування («знизу вгору», або метод бюджетних замовлень); зустрічного бюджетного планування (комбінований)
За вихідною базою бюджетного планування	метод бюджетного планування з нульовою базою та метод бюджетного планування на базі попередніх бюджетів (від досягнутого): нарощування; пріоритетний; факторний; коефіцієнтний (індексний)
За вибором об’єктів бюджетного планування	метод пооперaційного бюджетного планування; метод бюджетного планування за центрами відповідальності; метод бюджетного планування за видами бізнесу; проектно- та програмно-цільовий метод бюджетного планування; змішаний (матричний) метод бюджетного планування

Цей перелік не є вичерпним, оскільки існують різні підходи до класифікації, також не існує єдиного раціонального рішення стосовно обрання методу бюджетного планування для кожного підприємства.

Вагоме значення має метод бюджетного планування за способом розрахунку планових показників, оскільки від точності та обґрунтованості бюджетних показників будуть залежати результати їх виконання та ефективність діяльності підприємства в цілому.

Для більш ефективного застосування обраного методу аналізують переваги та недоліки, характеристика яких наведена в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7

Характеристика методів бюджетного планування за способом розрахунку планових бюджетних показників [17]

Методи	Переваги	Недоліки
1	2	3
Нормативний	Простота і точність розрахунків бюджетних показників за наявності науково-обґрунтованих та ринково-адаптованих норм	Потребує якісної системи норм і нормативів та постійного їх перегляду
Економіко-математичне моделювання	Передбачає врахування зовнішніх та внутрішніх чинників, що забезпечує більшу точність методу	Великі витрати часу, потреба у використанні спеціального програмного забезпечення та висококваліфікованих розробників бюджетів
Оптимізаційно-варіантний	Можливість альтернативного вибору варіанту бюджетних показників відповідно до поставлених цілей	Підготовка різних варіантів потребує додаткового часу та високої кваліфікованості розробників бюджетів
Грошових потоків	Здатність акумулювання і цільового розподілу коштів, тобто маневрування ліквідністю підприємства	Складність прогнозування грошових надходжень у зв’язку із низькою передбачуваністю зовнішнього середовища
Балансовий	Досягається збалансований та ефективний розподіл доходних і витратних показників	Збільшення затрат часу та праці через потребу в застосуванні відповідної облікової інформації

Продовження табл. 1.7

1	2	3
Динаміко-статистичний (екстраполяційний)	Є достатньо точним за умови наявності тенденцій зміни показників	Не враховує майбутні умови діяльності, які можуть відрізняти від умов попередніх періодів
Розрахунково-аналітичний	Застосування комплексних заходів для забезпечення високої аналітичності інформації щодо формування бюджетних показників	Експертна оцінка носить суб'єктивний характер і не охоплює всі умови господарювання

У цілому в бюджетуванні застосовуються повністю чи частково всі зазначені методи з урахуванням специфіки конкретного підприємства. Ефективність вибору методів, їх комбінування та впровадження залежить від бюджетного менеджменту компанії та забезпечує результативне поточне та стратегічне планування.

Серед вищезазначених методів виділяють основні, зокрема В.В. Прохорова розрізняє два основних методи бюджетування: традиційне та нуль-базис.

Під традиційним бюджетуванням слід розуміти періодичний процес, за допомогою якого організація прагне визначити свої майбутні доходи та витрати.

В основі традиційного бюджетування лежить розробка різних видів бюджетів як інструментів управління компанією.

Традиційне бюджетування – бюджетне планування, що концентрує свою увагу на окремих центрах витрат, куди входять відділи, підрозділи, де міжфункціональні бізнес-процеси часто ігноруються [18].

Наведемо переваги та недоліки цього методу в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Характеристика традиційного методу бюджетування

Традиційне бюджетування	
Переваги	Недоліки
- розподілення коштів між статтями балансу; - розроблення заходів з ліквідації дефіциту коштів [13, с. 268]; - поліпшення координації діяльності співробітників і організації в цілому при складанні та контролі бюджетів; - збільшення відповідальності працівників; - порівняння фактичних і цільових результатів і прийняття рішення по досягненню останніх; - визначення пріоритетності витрат.	- розробка бюджетів – досить довгостроковий процес, який вимагає значного часу від керівного персоналу компанії; - бюджети приймаються й оновлюються досить рідко, найчастіше раз на рік. В умовах постійно мінливої ситуації на ринку цього може виявитися недостатньо для ефективного управління підприємством; - брак кваліфікованих кадрів для впровадження системи бюджетування; - недостатня розробленість технологічного забезпечення процесу бюджетування; - зниження гнучкості при прийнятті оперативних рішень при фіксованих бюджетах; - аналізує лише відхилення витрат у порівнянні з минулим періодом, а не самі витрати [18, с. 46].

*Складено автором [23]

Традиційний метод бюджетування на будь-якому рівні передбачає взаємодію різних елементів бюджетної системи, таких як: обґрунтування структури бюджетів, безпосереднє формування бюджетів, визначення відповідальності за виконання бюджетів, механізм координації та затвердження бюджетів, контроль і подальше коригування бюджетів.

Іншою спробою підвищити ефективність бюджетного планування було запровадження методу бюджетування з нуля (Zero-Based Budgeting – ZBB) або нуль-базис. Уперше в науковій літературі, присвяченій питанням управління фінансами, згадка про метод бюджетування на нульовій основі з’явилося в 1970 р. у друкованому виданні Harvard Business Review. Американський економіст

Пітер Фірр виклав концепцію бюджетування на нульовій основі, при якому всі види діяльності, а також належні до них витрати і доходи, в момент розробки бюджету кожен раз повністю переглядаються.

Бюджетування з нуля - це процес планування і бюджетування одночасно, це прийняття рішення на кожному з рівнів управління, яке починається з нульової бази при розробці бюджету і яке докладно обґрунтовує статті всього бюджету [18]. В основі методу лежить ідея про те, що кожне підприємство, фірма або установа повинна періодично доводити своє існування (у фінансовому аспекті). Сутність цього методу полягає в тому що всі державні бюджетні відомства щорічно планують свою фінансову діяльність «з чистого аркуша», тобто заново приймають усі свої бюджетно-фінансові рішення до початку чергового бюджетного циклу. Процес бюджетування на нульовій основі передбачає створення та реалізацію широких цілей організації, а також фінансове планування на короткостроковий та довгостроковий періоди.

Бюджетування з нуля (БНЗ) дозволяє виявляти необхідність включення в розрахунок тієї чи іншої статті витрат, прогнозувати наслідки у випадку відсутності/присутності тієї чи іншої статті витрат у бюджеті, розробляти альтернативні варіанти, а також порівнювати витрати та позитивний ефект, отриманий від них.

Цей метод в порівнянні з попереднім може виявити неефективні операції на підприємстві та обрати найвигідніший напрям використання ресурсів, проте є значно дорожчим, оскільки потребує більше затрат часу і ресурсів.

Детальний опис цього методу наведено в таблиці 1.9.

Таблиця 1.9

Характеристика методу «бюджетування з нуля»

Бюджетування з нуля	
Переваги	Недоліки
– дозволяє оцінювати операції з точки зору ефективності та своєчасно усувати неефективні операції; – дає можливість швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі; – може бути використаний для різних типів витрат; – підхід складання бюджету «знизу – вгору» мотивує співробітників, найбільш глибоко залучаючи їх у процес складання та обґрунтування бюджету; – можливість оперативного реагування на нові виклики (відсіювання програм, що втратили актуальність, впровадження нових тощо); – посилення адміністративного контролю за використанням бюджетних коштів.	– потребує значних трудових і тимчасових витрат, представляє великий обсяг роботи з документацією, вимагає високого рівня розвиненості ІТ-технологій; – складний і не завжди однозначний процес ранжирування пакетів рішень; – включає суб’єктивну оцінку співробітниками статей витрат, що може знизити рівень об’єктивності прийняття рішення; – короткострокові результати можуть досягатися на шкоду стратегічним цілям; – вимагає великих щорічних затрат часу і ресурсів; – породжує значні ризики припинення фінансування багаторічних програм.

*Складено автором [23]

Метод нуль-базис бюджетування є складовою частиною контролінгу витрат підприємства і використовується не тільки в процесі планування, а й під час проведення санаційного аудиту.

Послідовність етапів нуль-базис бюджетування є наступною.

1. Керівництво підприємства визначає стратегічні та оперативні цілі й приймає рішення про сфери застосування нуль-базис бюджетування.

2. Керівництво структурними підрозділами визначає часткові цілі і доводить їх до окремих функціональних одиниць.

3. Керівники підрозділів розробляють конкретні цільові показники для окремих функціональних одиниць.

4. Керівники підрозділів визначають альтернативні методи досягнення намічених завдань та відповідні витрати.

5. Керівництво підрозділами визначає пріоритетні напрямки використання наявних обмежених ресурсів і будує ієрархічний ряд пріоритетів.

6. Керівництво підприємства зіставляє дані окремих структурних підрозділів, будує власний ієрархічний ряд пріоритетів та альтернатив.

7. На рівні підприємства приймається рішення щодо пріоритетів у використанні ресурсів, про рівень виробництва та витрат.

8. Відділ планування розробляє бюджет з відбиттям контрольних показників для окремих носіїв рішень.

9. Відділ контролінгу перевіряє рівень використання бюджетних показників та аналізує причини відхилення факту від плану.

Отже, метод бюджетного планування «з нуля» використовують при впровадженні системи бюджетування на підприємстві або у випадку розширення його масштабів діяльності, він не враховує показників попередніх бюджетів та потребує початкового ретельного аналізу і розрахунків. Традиційний метод бюджетування використовується на підприємствах, бюджетні системи яких вже функціонують, і бюджетні показники попереднього періоду розглядаються як база для розрахунку планових, тому його можна вважати легшим для реалізації.

Отже, здійснюючи дослідження бюджетування, можна дійти висновку, що кожен його метод має свої переваги та недоліки. Тому застосування правильного методу бюджетування як на державному рівні, так і на рівні суб’єктів господарювання, забезпечить зростання ефективності управління через створення додаткових цінностей і поліпшення якості контролю. Сучасні методи бюджетування спрямовані на підвищення ступеня гнучкості компанії за рахунок прогнозування наслідків запланованих управлінських рішень, визначення цільових установок і можливості попереднього аналізу ймовірних змін як у

зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі, що сприятиме мінімізації ризиків.

Таким чином, у досліджуваному розділі випускної роботи було проаналізовано сутність системи фінансового планування, інструментів його реалізації та форми представлення результатів, процесу бюджетування та охарактеризовано методи бюджетного планування на підприємстві. Було досліджено класифікацію фінансового планування, яка поділяла його на перспективне (стратегічне), поточне та оперативне, що розраховують план стабільного розвитку підприємства за різні проміжки часу. Також було розглянуто етапи процесу фінансового планування, результатом якого є контроль виконання фінансових планів для досягнення найвищих результатів діяльності підприємства.

Процес бюджетування поділяють на 3 основні етапи: складання планового бюджету, облік фактичного виконання бюджету та контроль за результатами виконання бюджету. За його допомогою обґрунтовують потребу у фінансових ресурсах та запобігають їх нестачі. Результатом цього процесу є зведений бюджет, що включає всі види операційних бюджетів, та функціональні бюджети, що звітують про ресурси окремих структурних підрозділів. Незважаючи на затратність цього процесу, успішне складання бюджетів на поточну та стратегічну перспективу забезпечить платоспроможність підприємства на майбутні періоди.

Для підвищення ефективності процесу бюджетування кожне підприємство обирає найбільш ефективний метод бюджетного планування, спираючись на особливі умови своєї фінансово-господарської діяльності.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПАТ «ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕШНЛ УКРАЇНА»

2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства

Об’єктом дослідження фінансового стану є «Публічне акціонерне товариство «Джей Ті Інтернешнл Україна» (ПАТ «Джей Ті Інтернешнл»), що знаходиться в Полтавській області, місті Кременчук, за адресою вулиця 1905 року, будинок 19.

JTI Україна – один з найбільших виробників тютюнових виробів в Україні. Входить до складу групи компаній Japan Tobacco International (штаб-квартира у м. Женева), міжнародного тютюнового бізнесу групи компаній Japan Tobacco (штаб-квартира у м. Токіо). В Україні компанія працює з 1999 р. У центральному офісі в Києві, регіональних офісах по всій країні та на фабриці у м. Кременчук (Полтавська обл.) працює більше 800 людей.

JTI Україна виробляє продукцію як для українського, так і для близько 20 зовнішніх ринків. Найвідоміші торгові марки – Winston, Camel, Glamour, Sobranie, LD, Logic Compact. В Україні JTI представлена двома компаніями:

1. АТ «Джей Ті Інтернешнл Компані Україна» (JTI Київ)- Представлена центральним офісом у Києві та 6 регіональними офісами по всій Україні.
2. ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» (JTI Кременчук). В Україні підприємство зареєстроване 30.06.2000 року виконавчим комітетом Кременчуцької міської ради Полтавської області.

Тоді як представництво в Києві здійснює лише продаж та дистрибуцію готової продукції групи компаній JTI в межах території України, JTI Kremenchuk займається виробництвом і експортом тютюнових виробів. Частина продукції,

що виготовляється на фабриці, експортується до Азербайджану, Вірменії, Грузії, Молдови, Мексики, Анголи, Гонг Конгу, Японії та інших країн світу.

Основним видом діяльності підприємства є виробництво тютюнових виробів (код КВЕД 12.00).

Інші види діяльності:

46.35 - Оптова торгівля тютюновими виробами;

46.90 - Неспеціалізована оптова торгівля;

47.81 - Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами.

49.41 — Вантажний автомобільний транспорт.

JTI Kremenchuk є другою за величиною тютюновою фабрикою в країні, зважаючи на її частку в загальному обсязі виробництва. За попереднє десятиліття інвестиції JTI на території України склали близько 180 млн. доларів США. За даними дослідження, проведеного журналом «Кореспондент», JTI є одним з найбільших платників податків в країні. Основним ринком збуту є район СНГ та Грузії.

Організаційна структура управління ПАТ “Джей Ті Інтернешнл Україна” (рис. 2.1) передбачає централізацію функціональних зв’язків, що забезпечує безперебійну роботу основних підрозділів. Кожна функціональна служба представляє собою динамічну структурну одиницю, що забезпечена кадрами відповідної кваліфікації, необхідними фінансовими ресурсами. Це що дає змогу маневрувати в роботі та якісно використовувати функціональні обов'язки з централізованого обслуговування усіх основних цехів як одного цілого виробництва. Інженерна служба розробляє і здійснює технічну політику підприємства, спрямовану на виконання стратегічних цілей компанії.

Служба управління персоналом організовує і проводить кадрову роботу, принципами якої є кваліфікований підбір персоналу і просування по службі працівників відповідно діловим якостям і професійною компетентністю.

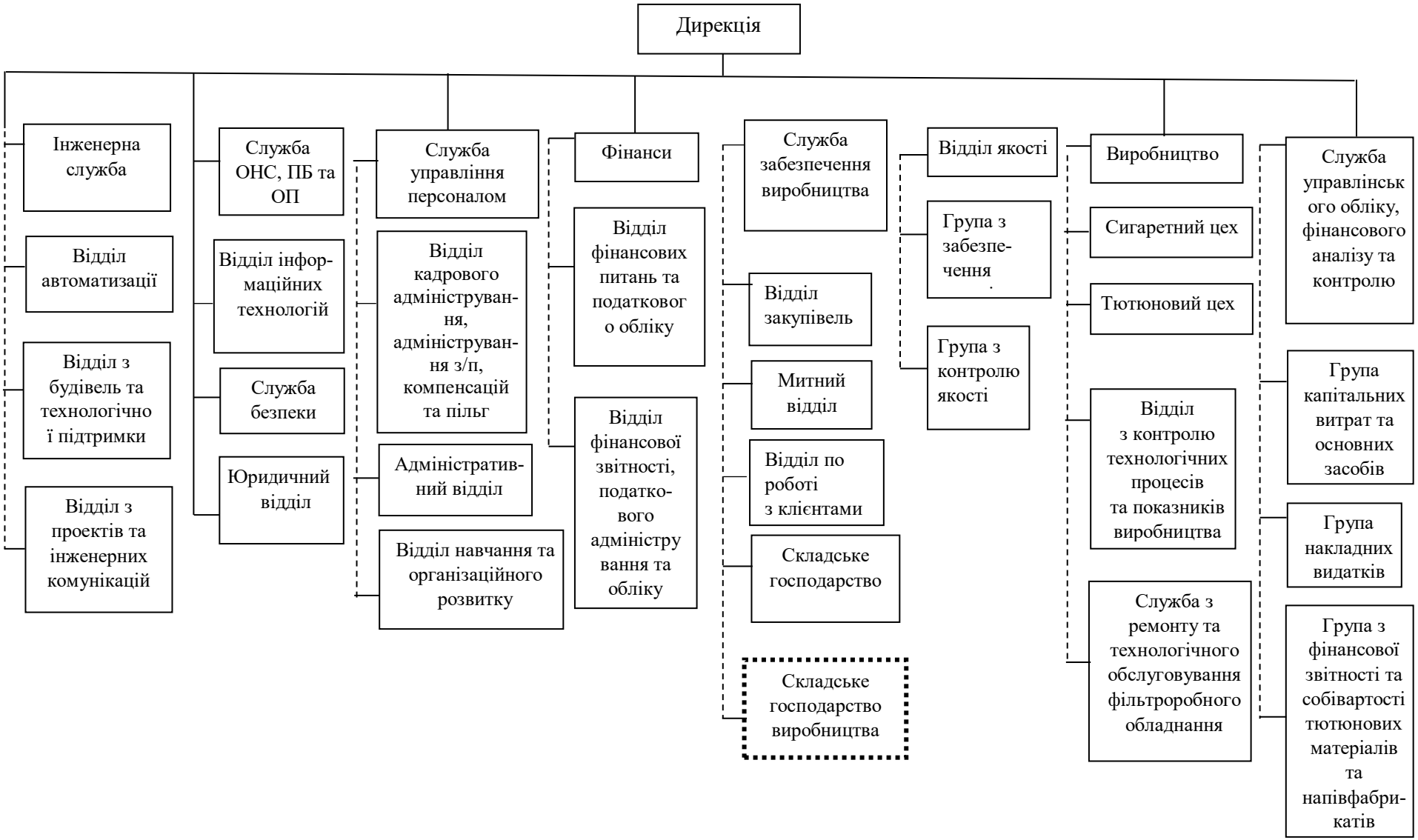

Рис. 2.1 Організаційна структура управління ПАТ “Джей Ті Інтернешнл Україна”

Служба охорони навколишнього середовища, промислової безпеки та охорони праці забезпечує функціонування, контроль та вдосконалення системи управління навколишнім середовищем, промисловою безпекою та охороною праці.

Відділ інформаційних технологій здійснює впровадження і підтримку програмного забезпечення на основі аналізу бізнес процесів на підприємстві ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна», забезпечує підтримку і розвиток технічної інфраструктури IT відповідно до стандартів і стратегією компанії JTI.

Юридичний відділ здійснює правову експертизу проектів наказів, інструкцій, положень та інших документів правового характеру, що готуються в Компанії, в необхідних випадках участь у розробці цих документів.

Сигаретний цех (Виробництво) виконує завдання, пов'язані з випуском готової продукції відповідно технологічним інструкціями з випуску сигарет з фільтром, без фільтру і виробництвом фільтропаличок.

Тютюновий цех (Виробництво) виконує завдання, пов'язані із забезпеченням виробництва якісним різаним тютюном, який відповідає нормативним документам, для забезпечення безперебійного виробництва сигаретної продукції, завдання, пов'язані з виробництвом необхідної кількості різаного тютюну і жилки тютюнової розширеної на експорт.

Складське господарство виробництва здійснює приймання, зберігання і видачу у виробництво матеріалів та запчастин з дотриманням всіх технічних вимог, що забезпечують належне збереження і виключають будь-який вплив на якісні характеристики матеріалів; здійснює належний складський облік.

Служба забезпечення виробництва виконує завдання, пов'язані із забезпеченням підприємства необхідним якісною сировиною, матеріалами та обладнанням, запасними частинами, відповідними нормативними документами, для підтримки встановлених рівнів складських запасів і забезпечення безперервного процесу виробництва продукції, що випускається підприємством

продукції.

Відділ якості забезпечує контроль за якістю продукції, що випускається відповідно до внутрішніх вимог з якості компанії «Джей Ті Інтернешнл» і Нормативної Документації по випуску сигарет, в тому числі методики виконання вимірювань (випробувань) з необхідною точністю.

Служба безпеки координує і реалізовує заходи, спрямовані на забезпечення захисту працівників підприємства, приймає участь в створенні і підтримці безпечних умов праці, забезпечує збереження майна та інших активів підприємства.

Служба фінансів здійснює підготовку та своєчасну подачу фінансової, податкової та статистичної звітності Товариства, веде бухгалтерський облік всіх господарських операцій Товариства, здійснює банківські операції, здійснює своєчасне нарахування та перерахування заробітної плати працівникам Товариства, а також нарахування та перерахування податкових зобов’язань Товариства.

Служба управлінського обліку, фінансового аналізу та контролю здійснює планування, підготовку та своєчасну подачу управлінської звітності Товариства, веде аналіз собівартості готової продукції, сировини, нетютюнових матеріалів, запасних частин та капітальних інвестицій Товариства.

Кадрова політика компанії JTI базується на основі чинного українського законодавства, передового управлінського досвіду, внутрішніх корпоративних і міжнародних стандартах. Ми створюємо умови й сприяємо реалізації професійного потенціалу співробітника.

Соціальна політика JTI Україна спрямована на забезпечення гідної оплати праці та соціального захисту працівників. Компанія дбає про баланс між роботою та особистим життям кожного співробітника.

Колективний договір укладено на виробничому рівні між роботодавцем і найманими працівниками з метою регулювання виробничих, трудових і

соціально-економічних відносин та узгодження інтересів суб'єктів соціального партнерства.

2.2. Аналіз динаміки структури майна та капіталу підприємства

Для здійснення господарської діяльності ПАТ “Джей Ті Інтернешнл Україна” має майно, яке належить підприємству і відображене в його балансі.

Загальна вартість майна підприємства, що перебуває в різних формах, дорівнює валюті балансу.

Джерелами інформації для аналізу майна ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» є «Баланс» (ф.№1) за 2018-2020 рр.

Нижче наведена структурна динаміка активів та пасивів підприємства.

Проаналізувавши дані розрахунки, можна зробити наступні висновки.

За досліджуваний період у ПАТ «Джей Ті Інтернешнл» відбувалося зниження загальної суми майна – стрімке зменшення відбулося у 2018 році (на 538 537 тис. грн.), негативна тенденція збереглася і у 2019 році, сума зменшилась ще на 490 515 тис. грн., загалом за період дослідження майно підприємства зменшилось на 16% або на 1,03 млрд. грн. Дані зміни можуть свідчити про скорочення обсягів основної діяльності, яке, у свою чергу, може призвести до неплатоспроможності підприємства.

Розглянувши структуру майна, можна сказати, що найбільшу частку займають оборотні активи - біля 70%, частка необоротних активів коливається в межах 20-25%, отже, підприємство має «легку» структуру майна. За період дослідження відбулося зменшення частки оборотних і збільшення частки необоротних активів, що в основному є негативною тенденцією, але так як зміна відбулася внаслідок зменшення суми дебіторської заборгованості, то в даному випадку це явище можна вважати позитивним.

Таблиця 2.1

Агрегований баланс ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Актив	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростан-ня, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростан-ня, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*	*14*	*15*
1. Необоротні активи (1095)	1402426	23,81	1361916	25,22	-40510	1,41	97,11	1361916	25,22	1338968	22,19	-22948	-3,03	98,32
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	1388325	23,57	1349402	24,99	-38923	1,42	97,20	1349402	24,99	1330937	22,05	-18465	-2,93	98,63
1.2.Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	14101	0,24	12514	0,23	-1587	-0,01	88,75	12514	0,23	8031	0,13	-4483	-0,10	64,18
1.4 Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1050+...1090)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
2. Оборотні активи (1195)	4488634	76,19	4038629	74,78	-450005	-1,41	89,97	4038629	74,78	4696458	77,81	657829	3,03	116,29
2.1. Запаси (1100+1110)	1092585	18,55	1045932	19,37	-46653	0,82	95,73	1045932	19,37	1244351	20,62	198419	1,25	118,97
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+...1155)	3347883	56,83	2940907	54,46	-406976	-2,37	87,84	2940907	54,46	3396635	56,28	455728	1,82	115,50
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	43402	0,74	47524	0,88	4122	0,14	109,50	47524	0,88	48805	0,81	1281	-0,07	102,70
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	4764	0,08	4266	0,08	-498	0,00	89,55	4266	0,08	6667	0,11	2401	0,03	156,28
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього майна (1300)	5891060	100,00	5400545	100,00	-490515	0,00	91,67	5400545	100,00	6035426	100,00	634881	0,00	111,76

Продовження табл. 2.1

Пасив	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростан-ня, %	2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		Темп зростан-ня, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	сумі, тис. грн.	питомій вазі, %	
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*11*	*12*	*13*	*14*	*15*
1. Власний капітал (1495)	4362833	74,06	4833335	89,50	470502	15,44	110,78	4833335	89,50	5176884	85,77	343549	-3,72	107,11
2. Довгострокові зобов’язання і забезпечення (1595)	0	0,00	4524	0,08	4524	0,08	0,00	4524	0,08	4442	0,07	-82	-0,01	0,00
3. Поточні зобов’язання і забезпечення (1695)	1528227	25,94	562686	10,42	-965541	-15,52	36,82	562686	10,42	854100	14,15	291414	3,73	151,79
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	495000	8,40	0	0,00	-495000	-8,40	0,00	0	0,00	130000	2,15	130000	2,15	0,00
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+…+1650)	1014875	17,23	542689	10,05	-472186	-7,18	53,47	542689	10,05	722696	11,97	180007	1,93	133,17
3.3. Інші поточні зобов’язання (1660+…+1690)	18352	0,31	19997	0,37	1645	0,06	108,96	19997	0,37	1404	0,02	-18593	-0,35	7,02
4. Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
5. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (1800)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього капіталу (1900)	5891060	100,00	5400545	100,00	-490515	0,00	91,67	5400545	100,00	6035426	100,00	634881	0,00	111,76

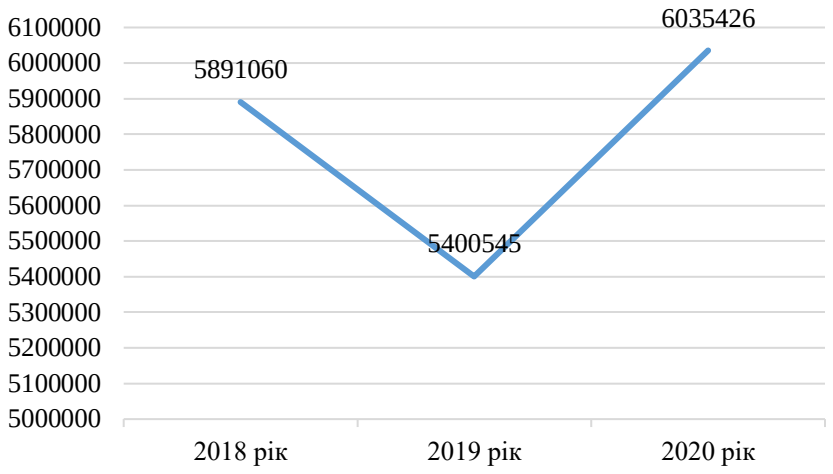

Рис. 2.2. Динаміка зміни загальної суми майна ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис .грн.

Зміну в структурі активів за період дослідження демонструє рисунок 2.3.

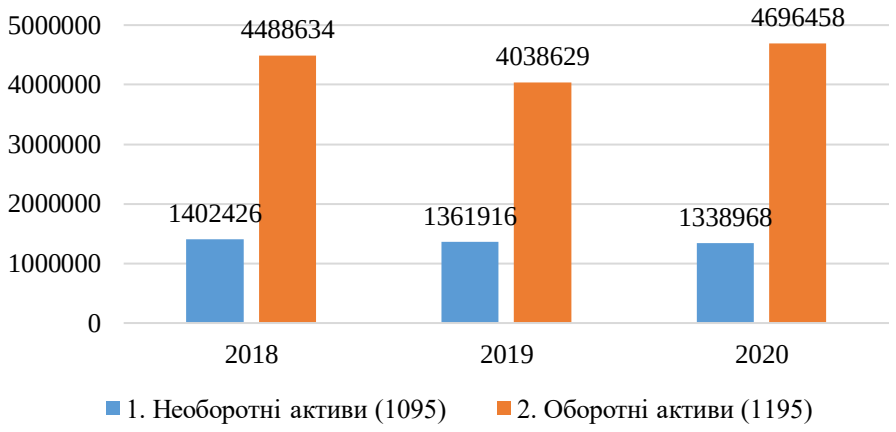

Рис. 2.3. Динаміка вартості активів в ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Найбільшу частку у структурі оборотних активів підприємства займає дебіторська заборгованість – біля 56%, незважаючи на її зниження на 406976 тис. грн. у 2019 році, вже у 2020 році вона зросла на 15,5%. Слід зазначити, що зменшення дебіторської заборгованості є позитивною тенденцію, адже означає, що підприємство вчасно розраховується з дебіторами та обрало оптимальну

політику продаж. Також значну частку в структурі оборотних активів займають запаси, частка яких за період дослідження зросла на 0,82% (від 1092585 тис. грн. у 2018 році до 1244351 тис. грн. у 2020 р.).

Структура необоротних активів показує, що тут найбільшу частку займають основні засоби та нематеріальні активи (22,05% у 2020 році), частка яких за період дослідження зменшилась на 1,52%, а сума зменшилась на 18465 тис. грн.

Для успішного функціонування підприємство повинне мати більшу частку власних джерел фінансування та мати змогу вчасно розраховуватись зі своїми зобов'язаннями. Аналіз структури пасиву ПАТ «Джей Ті Інтернешнл» свідчить про збільшення величини капіталу на 2,5% або на 144366 тис. грн., так у 2017 році його сума становила 5891060 тис. грн., а у 2020 році зросла до 6035426 тис. грн. Основу структури пасиву складали власний капітал (85,77%), і поточні зобов'язання і забезпечення (14,13%). Довгострокові зобов'язання і забезпечення з'явились на обліку у 2019 році і становили 0,08% від загальної структури пасиву.

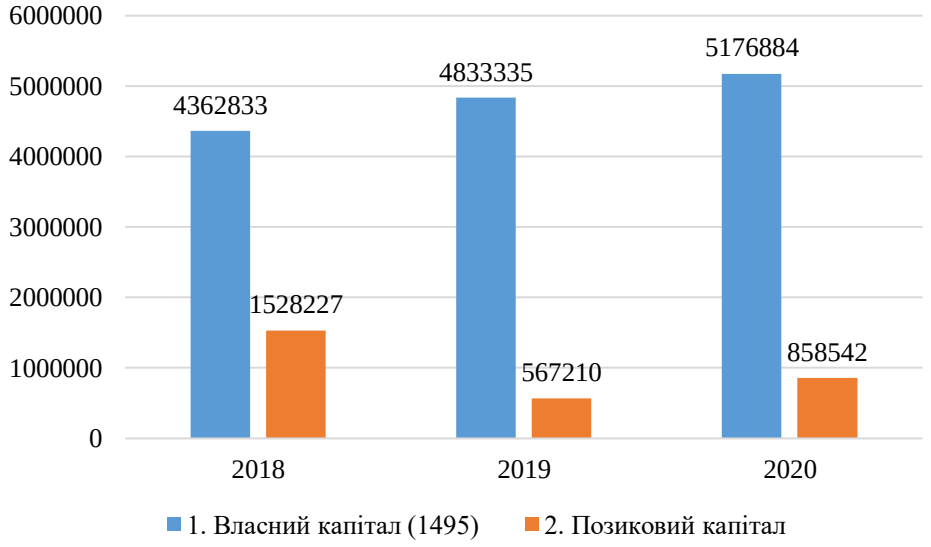

Рис. 2.4. Структурна динаміка частки власних та позикових джерел фінансування ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр., тис. грн.

Розглядаючи структуру пасиву в динаміці можна сказати, що частка власного капіталу за період дослідження значно зросла, від 74,06% у 2018 році до 85,77% у 2020р., одночасно з цим відбулося значне зменшення частки поточних зобов'язань на 51,79% (від 1528227 тис. грн. у 2018р. до 854100 тис. грн. у 2020 році). Розглядаючи структуру поточних зобов'язань більш детально, бачимо, що тут частка короткострокових кредитів банків зменшилась до 0 у 2019 році, коли у 2018 їх частка становила 8,41%, однак у 2020 році і складала основну частину структури зобов'язань, їх частка знову зросла до 2,15%. Дане явище можна вважати позитивним, адже це означає, що підприємство здатне вчасно погасити поточні зобов'язання, що, в свою чергу, свідчить про його фінансову стійкість.

Загалом, дану структуру пасиву можна вважати оптимальною, а підприємство – привабливим для інвесторів.

Фінансовий стан підприємства здебільшого залежить від того, які кошти має підприємство, звідки вони взялися і куди вкладені. Структура джерел утворення активів (засобів) представлена основними складниками: власним капіталом і позиковим капіталом.

Аналіз власного капіталу підприємства передбачає дослідження його складу, структури та змін у ній за аналізований період.

Власний капітал (ВК) організації як юридичної особи в загальному вигляді визначається вартістю майна, що належить організації. Власний капітал складається зі статутного, додаткового, резервного капіталу і нерозподіленого прибутку.

На підставі показників бухгалтерської звітності проведемо аналіз складу, структури і динаміки власного капіталу «Джей Ті Інтернешнл» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.2

Структура і динаміка власного капіталу ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Найменування статей	2018 рік		2019 рік		Відхилення (+,-) в			2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) в		
	сума, тис. грн.	Питома вага, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %	□	%	темп зростання, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %	сума, тис. грн.	Питома вага, %	□	%	темп зростання, %
Власний капітал	4362836	100	4833729	100	470893	0,00	110,79	4833729	100	5176884	100	343155	0,00	107,10
1. Зареєстрований (пайовий) капітал	34600	0,79	34600	0,72	0	-0,08	100,00	34600	0,72	34600	0,67	0	-0,05	100,00
2. Капітал у дооцінках	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
3. Додатковий капітал	3	0,00	3	0,00	0	0,00	100,00	3	0,00	3	0,00	0	0,00	100,00
Всього інвестований капітал	34603	0,79	34603	0,72	0	-0,08	100,00	34603	0,72	34603	0,67	0	-0,05	100,00
4. Резервний капітал	8650	0,20	8650	0,18	0	-0,02	100,00	8650	0,18	8650	0,17	0	-0,01	100,00
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4319580	99,01	4790476	99,11	470896	0,10	110,90	4790476	99,11	5133631	99,16	343155	0,06	107,16
Всього накопичений капітал	4362836	100,00	4833729	100,00	470893	0,00	110,79	4833729	100	5176884	100,00	343155	0,00	107,10
6. Неоплачений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00
7. Вилучений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього капітал у розпорядженні	4362836	100,00	4833729	100,00	470893	0,00	110,79	4833729	100	5176884	100,00	343155	0,00	107,10
8. Інші резерви	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Сукупний капітал	5891060	100	5400545	100	-			5400545	100	6035426	100	-		
Частка власного капіталу в сукупному капіталі	-	74,06	-	89,50	-			-	89,50	-	85,77	-		

Результати дослідження показують стійке збільшення суми власного капіталу підприємства, за період дослідження її значення зросло на 144366 тис. грн. або на 2,45%, одночасно із збільшенням його суми, збільшилась його частка у майні підприємства (від 74.06% у 2018 році до 85.77% у 2020 р.).

Такі зміни свідчать про підвищення самостійності підприємства, адже виконання його зобов’язань практично повністю забезпечується власними коштами.

Аналіз структури показав, що найбільшу частку власного капіталу становить нерозподілений прибуток (99,16% у 2020 році), який також має стабільну тенденцію до збільшення – на 18,84% за період дослідження. Дану тенденцію можна характеризувати як позитивну з одного боку, адже це свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства, як негативну з іншого – нераціональне використання наявних ресурсів. Зареєстрований, додатковий та резервний капітал за досліджуваний період залишилися без змін.

Під позиковим капіталом розуміють зобов'язання господарюючого суб'єкта – заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Використовуючи вертикальний та горизонтальний аналіз, проведемо аналіз динаміки позикового капіталу підприємства в таблиці 2.3.

Аналіз структури позикового капіталу підприємства показав, що основну частку в його структурі займають поточні зобов’язання, в той час як довгострокові зобов’язання повністю відсутні і з’являються на обліку лише в 2019 році у вигляді інших довгострокових зобов’язань та забезпечень. Це може свідчити про те, що дане підприємство має можливість погашати свої зобов’язання протягом операційного циклу.

Також серед важливих змін можна виділити динаміку зменшення частки позикового капіталу в структурі сукупного капіталу, так, за період дослідження

його значення зменшилось на 11.71% (від 25,94% у 2018 році до 14,23% у 2020 р.), що є позитивним явищем, адже свідчить підвищення ефективності діяльності підприємства і, як наслідок, здатність погасити свої зобов'язання. Слід зазначити, що підприємство не залучає кошти для своєї діяльності, оскільки має достатній власний капітал.

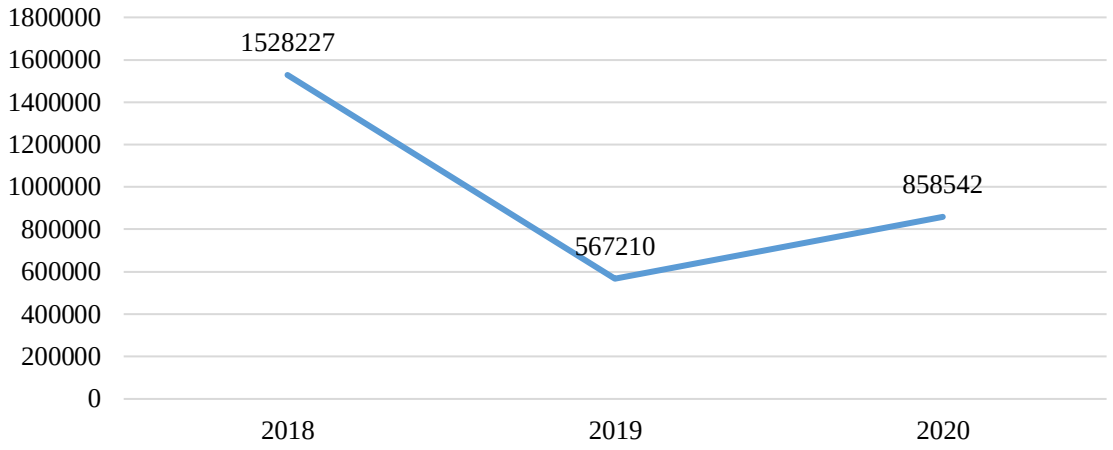

Рис. 2.5. Динаміка частки позикового капіталу в структурі майна ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр., тис. грн.

Як підтвердження вищесказаного, спостерігається тенденція до зменшення суми поточних зобов'язань на 674127 тис. грн. або на 44,1% за період дослідження. Це відбулося за рахунок зменшення суми короткострокових кредитів – на 365 тис грн., у 2019 році зобов'язання за короткостроковими кредитами були повністю погашені.

Значну частку в структурі поточних зобов'язань становить заборгованість за товари, роботи, послуги (51,34% у 2020 році), у 2018 році вона зменшилась на 417824 тис. грн., а у 2020 зросла на 164757 тис. грн.

Таблиця 2.3

Структура і динаміка позикового капіталу ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Найменування статей	2017		2018		Відхилення			2018		2019		Відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	□	%	темп зростан-ня, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	□	%	темп зростан-ня, %
Усього зобов'язань	1528227	100	567210	100,00	-961017	0,00	-62,88	567210	100,00	858542	100,00	291332	0,00	51,36
1. Довгострокові зобов'язання	0	0	4524	0,80	4524	0,80	0,00	4524	0,80	4442	0,52	-82	-0,28	0,00
1.1. Довгострокові кредити банків	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.2. Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.3. Цільове фінансування	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.4. Страхові резерви	0	0	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
1.5. Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення	0	0	4524	0,00	4524	0,00	0,00	4524	0,00	0	0,00	-4524	0,00	0,00
2. Поточні зобов'язання	1528227	100	562686	99,20	-965541	-0,80	-63,18	562686	99,20	854100	99,48	291414	0,28	51,79
2.1. Короткострокові кредити банків	495000	32,39	0	0,00	-495000	-32,39	-100,00	0	0,00	130000	15,14	130000	15,14	0,00
2.2. Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	0,00	169	0,03	169	0,03	0,00	169	0,03	670	0,08	501	0,05	0,00
2.3. Векселі видані	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Заборгованість за товари, роботи, послуги	693818	45,40	275994	48,66	-417824	3,26	-60,22	275994	48,66	440751	51,34	164757	2,68	59,70
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	321057	21,01	266526	46,99	-54531	25,98	-16,98	266526	46,99	263973	30,75	-2553	-16,24	-0,96
2.6. Доходи майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Інші поточні зобов'язання та забезпечення	18352	1,20	19997	3,53	1645	2,32	8,96	19997	3,53	18706	2,18	-1291	-1,35	-6,46
Сукупний капітал	5891060	100	5400545	100,00	-			5400545	100,00	6035426	100,00	-		
Частка позикового капіталу в сукупному капіталі	-	25,94	-	10,50	-			-	10,50	-	14,23	-		

Наступною по величині є частка поточної кредиторської заборгованості за розрахунками (30,75% у 2020 році), у 2020 році її сума зменшилась на 2553 тис. грн., у 2019 році відбулося зменшення суми на 54531 тис. грн. загалом за період дослідження її значення зменшилось на 57084 тис. грн.

В результаті виконаних розрахунків можна сказати, що сума позикового капіталу на підприємстві має стабільну тенденцію до зменшення, що свідчить про зниження залежності підприємства від зовнішніх позик.

Зниження суми поточних зобов’язань свідчить про відсутність потреби залучення позикових коштів і про погашення наявних заборгованостей підприємства. Відсутність довгострокових зобов'язань може бути як позитивною, так і негативною тенденцією, залежно від характеру обраної підприємством стратегії розвитку.

Підсумовуючи вищезазначене, можна сказати, що ПАТ «Джей Ті Інтернешнл» за даний період:

– підвищило свою самостійність, збільшивши суму власних коштів;

– вчасно розраховувалося з дебіторами, що викликало зменшення суми оборотних активів;

– зменшило залежність від зовнішніх кредиторів, про що свідчать зменшення суми поточних зобов’язань та відсутність довгострокових.

2.3. Аналіз фінансового стану ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна»

Фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу, при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику.

Фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування.

Аналіз фінансової стійкості можна розподілити на два етапи:

I. Оцінювання фінансової стійкості – розрахунок абсолютних і відносних показників, що ґрунтуються на порівнянні активів та їх джерел фінансування.

II. Оцінювання запасу фінансової стійкості – аналіз критичного обсягу реалізації, операційного та фінансового левериджу.

I. Розрахунок абсолютних і відносних показників.

Основними показниками фінансової стійкості підприємства є:

1) наявність власних коштів підприємства в обороті;
2) коефіцієнт фінансової стійкості;
3) коефіцієнт автономії;
4) коефіцієнт фінансової залежності;
5) коефіцієнт фінансового ризику;
6) коефіцієнт маневреності власного капіталу;
7) коефіцієнт покриття запасів;
8) коефіцієнт загальної заборгованості;
9) коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу тощо.

Задовільна фінансова стійкість є необхідною умовою стабільного фінансового стану підприємства.

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан.

Показники фінансової стійкості ПАТ «Джей Ті Інтернешнл» відображено в таблиці 2.4, їх динаміка - на рисунку 2.6 та 2.7.

Таблиця 2.4

Показники фінансової стійкості ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Найменування показника	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
1. Наявність власних коштів підприємства в обороті, тис. грн.	2960407	3475943	3842358	117,41	110,54
2. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,35	0,12	0,17	34,29	138,20
3. Коефіцієнт автономії	0,74	0,89	0,86	120,27	96,38
4. Коефіцієнт фінансової залежності	1,35	1,12	1,17	82,96	104,09
5. Коефіцієнт фінансового ризику	0,35	0,12	0,17	34,29	138,20
6. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,68	0,72	0,74	105,88	103,09
7. Коефіцієнт покриття запасів	2,71	3,32	3,09	122,51	93,01
8. Коефіцієнт загальної заборгованості	0,26	0,11	0,14	42,31	129,32
9. Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу	2,85	0,12	0,17	4,21	138,20

Аналізуючи виконані розрахунки відносних показників фінансової стійкості можна зробити наступні висновки:

На підприємстві спостерігається збільшення суми наявних оборотних коштів – на 881951 тис. грн. за період дослідження, що є позитивною тенденцією, адже означає збільшення суми, яка доступна для здійснення щоденної операційної діяльності. Коефіцієнт фінансової стійкості мав тенденцію до зменшення, так його значення зменшилось від 0,35 у 2018 році до 0,12 у 2019 р., а вже у 2020 році відмічається його ріст на 0,5 п.п, що пов’язано із зменшенням суми позикових коштів, на даний момент показник не перебуває в межах нормативного значення. Коефіцієнт автономії мав позитивну динаміку, за аналізований період його значення зросло на 0,12 і його значення на даний

момент (0,86) перебуває в межах нормативу. Зростання даного коефіцієнту свідчить про підвищення незалежності підприємства. Відповідно коефіцієнт фінансової залежності за період дослідження зменшився (від 1,35 у 2018 році до 1,17 у 2020 р.).

Коефіцієнт фінансового ризику показав зменшення суми зобов'язань, що припадають на одиницю суми власних коштів, його значення зменшилось від 0,35 у 2018 році до 0,17 у 2020). Коефіцієнт маневреності власного капіталу за період дослідження зріс на 0,06 і у 2020 році становив 0,74, оскільки це значення більше 0,5, то коефіцієнт перебуває в межах нормативу.

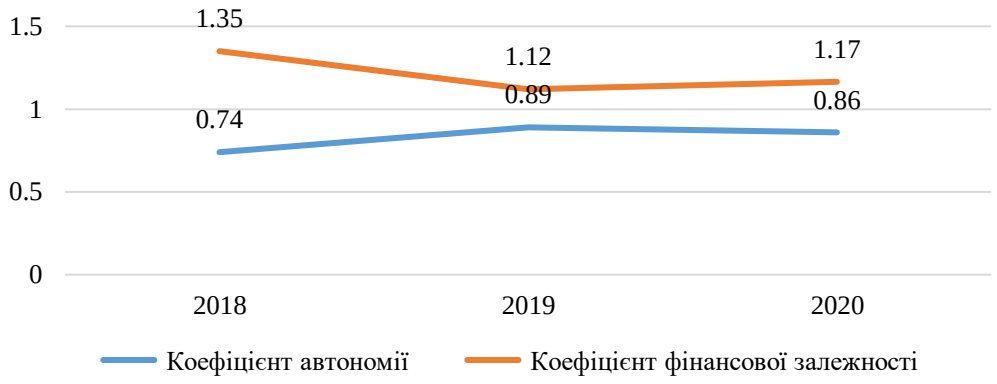

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнта автономії та фінансової залежності на ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Коефіцієнт покриття запасів мав позитивну тенденцію і за період дослідження збільшився від 2,71 у 2018 році до 3,09 у 2020 р., що свідчить про збільшення забезпеченості підприємства власними коштами для формування товарно-матеріальних запасів. Коефіцієнт загальної заборгованості мав тенденцію до зменшення, за аналізований період його значення зменшилось на 0,12, що демонструє зменшення заборгованості підприємства. Коефіцієнт співвідношення власного та залученого капіталу стрімко зменшився у 2019 році на 2,73 або 104,21% порівняно із 2018р., на що вплинуло стрімке зменшення

поточних зобов'язань підприємства, а 2020 році значення даного показника дещо зросло на 0,05, загалом за досліджуваний період його значення зменшилось на 2,68.

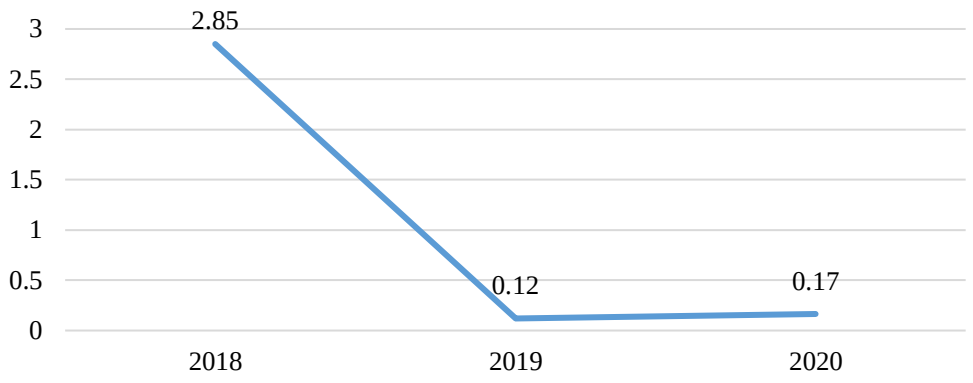

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнта співвідношення власного і залученого капіталу ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Розрахунок показників фінансової стійкості свідчать про підвищення самостійності підприємства, що полягає у зменшенні залежності від зовнішніх кредиторів. Зокрема, коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу показує збільшення частки власних коштів і зменшення позикових, дана тенденція зростає, тому можна свідчити про підвищення самостійності підприємства.

З позиції короткострокової перспективи фінансовий стан підприємства оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності.

Ліквідність підприємства – це більш загальне поняття, ніж ліквідність балансу. Остання передбачає пошук платіжних засобів тільки за рахунок внутрішніх джерел, тобто реалізації активів. Підприємство може залучати позикові кошти зі сторони, якщо вони має досить високий рівень інвестиційної привабливості. Ліквідність полягає у перетворенні частини оборотного капіталу у грошову форму за визначений термін, а також у здатності покрити свої

зобов’язання наявними активами, що головним чином характеризує платоспроможність підприємства.

Оцінюючи ліквідність підприємства, необхідно враховувати його фінансову стійкість, тобто здатність позичати кошти з різних джерел, збільшувати акціонерний капітал, реалізувати активи, швидко реагувати на кон’юнктуру ринку тощо.

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів активу, згрупованих за рівнем їхньої ліквідності, із зобов’язаннями за пасивом, об’єднаними за строками їх погашення і в порядку зростання цих строків.

Баланс ліквідності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» представлений в таблиці 2.4.

У 2018 році високоліквідні активи не покривали найбільш термінові зобов’язання на 989825 тис. грн., у 2020 році, незважаючи на збільшення суми активів, зобов’язання не покривалися на 674625 тис. грн. Позитивним явищем є тенденція до збільшення суми високоліквідних активів, але їх все ще недостатньо для покриття поточних зобов’язань.

Незважаючи на те, що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, спостерігається тенденція до збільшення суми високоліквідних активів, тому в майбутніх періодах баланс може збільшити свою ліквідність.

Отже, як свідчить аналіз даних в таблиці 2.5, баланс досліджуваного підприємства не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується перше співвідношення (А1≤П1), але в той же час порівняння активів групи А2 та А3 з відповідними групами пасивів показує перспективну ліквідність, яка за досліджуваний період зростає, що дає змогу зробити висновок про майбутнє покращення фінансового стану підприємства.

Таблиця 2.5

Баланс ліквідності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Актив	2018	2019	2020	Пасив	2018	2019	2020	*Надлишок +,-*		
								2018рік	2019 рік	2020рік
Група А1 Грошові кошти	43402	47524	48805	Група П1 Поточні зобов'язання Кредит. заборгованість за товари, роботи	1033227	562517	723430	989825	514993	674625
Група А2 Дебіторська заборгованість, готова продукція	3347883	2940907	3396635	Група П2 Короткострокові кредити банку	495000	169	130670	-2852883	-2940738	-3265965
Група А3 Виробничі запаси, незавершене виробництво	1111450	1062712	1251018	Група П3 Довгострокові зобов'язання	0	4524	4442	-1111450	-1058188	-1246576
Група А4 Необоротні активи	1388325	1349402	1338968	Група П4 Власний капітал	4362833	4833335	5176884	2974508	3483933	3837916
Баланс гр.1+2+3+4	5891060	5400545	6035426	Баланс гр.1+2+3+4	5891060	5400545	6035426	-	-	-

Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості показує, якою мірою очікувані надходження від дебіторів будуть використані для погашення короткострокових зобов'язань.

Представимо розрахунок коефіцієнтів ліквідності у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
Власний оборотний капітал, тис. грн.	2960407	3475943	3842358	117,41	110,54
Загальний коефіцієнт ліквідності	2,95	7,20	5,50	244,36	76,37
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,22	5,31	4,03	239,33	75,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,08	0,06	297,39	67,66
Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей	0,73	1,89	1,46	259,69	77,55
Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості	2,19	5,23	3,98	238,58	76,09

Виконані розрахунки показали збільшення суми власного оборотного капіталу у 2019 році на 17,41%, у 2020 році його сума збільшилась ще на 10,54% порівняно з попереднім періодом, у абсолютному вираженні сума власного оборотного капіталу за період дослідження зросла на 881951 тис. грн.

Загальний коефіцієнт ліквідності має нестійку тенденцію, так за аналізований період його значення збільшилось від 2,95 у 2018 році до 5,50 у 2020 році. Хоч у 2020 році його значення зменшилось на 2п.п., на даний момент воно перебуває в межах нормативу і за період дослідження зросло на 2,55, що майже в 2 рази перевищує значення у 2018 році. Коефіцієнт швидкої ліквідності також мав позитивну динаміку, за досліджуваний період його значення збільшилось на

1,8 (від 2,22 у 2018 році до 4,03 у 2020р.), оскільки його нормативне значення 0,8 і більше, то можна свідчити про задовільний стан ліквідності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за період дослідження зріс від 0,03 у 2018 році до 0,06 у 2020р., але незважаючи на зростання має критичне значення, що свідчить про неспроможність підприємства погасити поточні зобов'язання негайно.

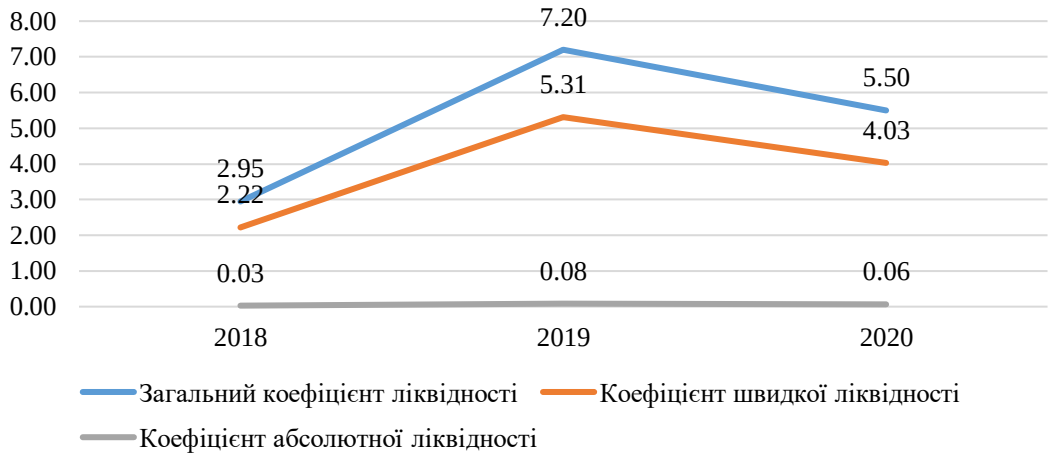

Рис. 2.8. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей мав тенденцію до зростання, його значення збільшилось від 0,73 у 2018 році до 1,46 у 2020 (на 0,73), коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості також мав позитивну динаміку, його значення зросло на 2,79 за період дослідження і у 2020 році становить 3,98.

Аналіз ліквідності балансу та розрахунок показників ліквідності свідчить про покращення стану ліквідності даного підприємства. Збільшення коефіцієнту загальної ліквідності з точки зору кредитора позиціонує підприємство як надійного позичальника, адже воно матиме змогу вчасно погасити заборгованість. Збільшення коефіцієнту абсолютної ліквідності свідчить про

збільшення ймовірності погашення короткострокових зобов’язань підприємством у випадку кризи. Критичне значення має коефіцієнт абсолютної ліквідності, який хоч і мав тенденцію до зростання, але не досяг нормативного значення. Він характеризує можливість господарюючого суб’єкта мобілізувати грошові кошти для покриття короткострокової кредиторської заборгованості.

Оскільки всі показники ліквідності мали позитивну динаміку та перебували в межах нормативних значень, то можна свідчити про задовільний стан ліквідності «ПАТ Джей Ті Інтернешнл Україна».

Платоспроможність підприємства характеризується його можливістю і здатністю своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов’язання перед внутрішніми та зовнішніми партнерами, а також державою.

Для оцінки поточної платоспроможності на підприємстві розраховують:

1) коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (К3), який має бути не нижчим за 0,5;

2) коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства визначається як здатність покрити всі свої зобов’язання (короткострокові і довгострокові) наявними активами;

3) для оцінки довготермінової платоспроможності розраховують коефіцієнт фінансового лівериджу (Кфл). Цей коефіцієнт характеризує можливість погашення довготермінових позик і здатність підприємства функціонувати тривалий час. Значне зростання величини позикового капіталу є ризиковим для підприємства.

Високий рівень платоспроможності є необхідною складовою будь-якого стабільно функціонуючого підприємства.

Розрахуємо показники платоспроможності даного підприємства у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники платоспроможності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

Показник	2018	2019	2020	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (К3)	0,66	0,86	1,10	130,30	128,17
Коефіцієнт загальної платоспроможності підприємства	3,85	9,52	7,03	247,27	73,84
Коефіцієнт фінансового левериджу (К ФЛ)	0,00	0,001	0,001	154,21	85,80
Коефіцієнт втрати платоспроможності (КВ П)	1,60	4,12	3,86	257,50	93,69
Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості	0,13	0,07	0,16	53,85	228,57
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	0,68	0,72	0,78	105,88	108,33

Виконані розрахунки показали, що коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами мав тенденцію до збільшення, за період дослідження його значення зросло на 0,44 (від 0,66 у 2018 році до 1,1 у 2020). Його значення перебуває в межах нормативу. Збільшення відбулося за рахунок зростання суми власного оборотного капіталу.

Коефіцієнт загальної платоспроможності також мав позитивну динаміку, за досліджуваний період його значення зросло на 3,18, стрімке збільшення відбулося у 2019 році, коли його значення стало на 147,27% більше порівняно із 2018р.

Значення коефіцієнту фінансового левериджу у 2019 та 2020 році дорівнювало 0,001 у зв’язку із незначною сумою довгострокових зобов’язань.

Було розраховано коефіцієнт втрати платоспроможності підприємством, який у 2019 році склав 1,60, а у 2020 – зріс до 3,86, що свідчить про збільшення можливості підприємства виконувати свої зобов’язання перед кредиторами, оскільки він менше одиниці і має тенденцію до збільшення.

Частка кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості за період дослідження мала тенденцію до збільшення, так, у 2018 році вона становила 0,13, а у 2020 році зросла до 0,16, що є негативним явищем, адже свідчить про збільшення підприємством своїх зобов’язань. Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами за період дослідження мав позитивну динаміку і зріс на 0,10 (від 0,68 у 2018 році до 0,78 у 2020р.).

Розрахунок показників платоспроможності досліджуваного підприємства показав вдосконалення управління платоспроможністю за аналізований період. Всі розраховані показники мали позитивну динаміку і переважно всі перебували в межах нормативних значень. Серед головних індикаторів підвищення платоспроможності можна виділити зменшення частки кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості у підприємства.

Оцінка платоспроможності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл» за 2018-2020 рр. свідчить про задовільний поточний стан платоспроможності даного підприємства, а її втрата в наступних періодах не передбачається.

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів. Головною метою аналізу ділової активності підприємства є оцінка ефективності управління активами і визначення потенційних можливостей її підвищення.

Представимо розрахунки показників ділової активності підприємства в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ділової активності ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр.

Показники	Роки			Темп зростання,%	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, грн./грн	1,37	1,45	1,29	105,84	89,11
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів, %	1,45	1,53	1,61	105,52	79,08
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, грн./грн	1,74	1,96	1,79	112,64	91,15
Тривалість оборотів дебіторської заборгованості, дні	206,9	183,67	204,31	88,77	111,24
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості , грн./грн	3,11	5,9	7,10	189,71	120,42
Тривалість оборотів кредиторської заборгованості, дні	115,76	61,02	51,38	52,71	84,19
Період обороту товарно-матеріальних запасів, дні	55,47	62,39	64,12	112,48	102,77
Період обороту власного оборотного капіталу, дні	147,65	187,9	194,2	127,26	103,35

Як видно з таблиці 2.8 за аналізований період відбулося зменшення коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,08, незначне зростання прослідковується у 2019 році, однак вже у 2020 році даний показник зменшився на 11%. Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів мав позитивну динаміку, за аналізований період його значення зросло від 1,45% у 2018 році до 1,61% у 2020 р. Подібна тенденція спостерігається до коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, за період дослідження його значення зросло на 0,05 або на 2,6%, відповідно тривалість оборотності дебіторської заборгованості скоротилась на 2,6 днів за досліджуваний період. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості мав тенденцію до збільшення, його значення

зросло від 3,11 у 2018 році до 7,10 у 2020р., в той же час тривалість оборотів кредиторської заборгованості зменшилась від 115,76 днів у 2018 році до 51,38 у 2020 р. (на 64,38 днів або на 0,4%). Період обороту товарно-матеріальних запасів за період дослідження збільшився на 8,65 дні (від 55,47 дні у 2018 році до 64,12 у 2020 р.). Період обороту власного оборотного капіталу зріс на 46,55 днів, стрімке збільшення відбулося у 2019 році (на 40,25 днів або на 27% в порівнянні з попереднім періодом). Розрахунок показників оборотності свідчить про покращення рівня ділової активності підприємства, оскільки практично всі показники мали позитивну динаміку.

Отже, аналіз ділової активності показав збільшення коефіцієнтів оборотності, зокрема коефіцієнта ефективності використання оборотних активів, а також зменшення тривалості операційного циклу, що відбулося за рахунок зменшення тривалості оборотів дебіторської заборгованості. Дані зміни свідчать про підвищення ефективності використання ресурсів підприємством, в той же час спостерігалося збільшення фінансового циклу за період дослідження, що свідчить про збільшення потреби підприємства в грошових коштах для придбання оборотних виробничих коштів.

Здійснення фінансово-господарської діяльності пов’язане з надходженням і вибуттям грошових коштів та їх еквівалентів, які характеризують грошові потоки підприємства.

Грошовий потік суб'єкта господарювання — це сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю.

Розрахунок стану грошових коштів ПАТ «Джей Ті Інтернешнл» за 2018, 2019 і 2020 рр.. наведений у табл. 2.9, 2.10 і 2.11.

Таблиця 2.9

Аналіз грошових потоків ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 рік, тис. грн.

Показники	На початок 2018 року	На кінець 2018 року	Зміна		
			Δ	%	Темп зростання, %
1	2	3	4	5	6
І. Аналіз грошових потоків від операційної діяльності	40573418	46210333	5636915	13,89	113,89
Надходження, в тому числі:	20055073	23975064	3919991	19,55	119,55
реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	14 851 431	17 966 110	3114679	20,97	120,97
інші надходження	5203642	6008954	805312	15,48	115,48
Витрачання, в тому числі:	20518345	22235269	1716924	8,37	108,37
постачальникам	5 612 127	6 351 602	739475	13,18	113,18
оплата праці	115 904	123 274	7370	6,36	106,36
розрахунки з податків та зборів	9555040	9689286	134246	1,40	101,40
інші витрачання	5235274	6071107	835833	15,97	115,97
ЧГП від операційної діяльності	-463272	1739795	2203067	-475,55	-375,55
ІІ. Аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності	227242	249531	22289	9,81	109,81
Надходження, в тому числі:	22475	5353	-17122	-76,18	23,82
виручка від продажу довгострокових активів	22 475	5 353	-17122	-76,18	23,82
Витрачання, в тому числі:	204767	244178	39411	19,25	119,25
придбання об’єктів основних засобів і не матеріальних активів	204 767	244 178	39411	19,25	119,25
ЧГП від інвестиційної діяльності	-182292	-238825	-56533	31,01	131,01
ІІІ. Аналіз грошових потоків від фінансової діяльності	36948221	59841555	22893334	61,96	161,96
Надходження, в тому числі:	18790800	29192050	10401250	0,00	155,35
Отримання позик	18 790 800	29 192 050	10401250	0,00	155,35
Витрачання, в тому числі:	18157421	30649505	12492084	68,80	168,80
Погашення позик	17 988 100	30 485 050	12496950	0,00	169,47
Витрачання на сплату відсотків	169 321	164 455	-4866	0,00	97,13
ЧГП від фінансової діяльності	633379	-1457455	-2090834	-330,11	-230,11
Чистий грошовий потік (ЧГП)	-12185	43515	55700	-457,12	-357,12

У 2018 році відбулося значне зростання суми чистого грошового потоку на 357 %, що відбулося за рахунок зростання суми ЧГП від інвестиційної та фінансової діяльності.

Таблиця 2.10

Аналіз грошових потоків ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2019 рік, тис. грн.

Показники	На початок 2019 року	На кінець 2019 року	Зміна		
			Δ	%	Темп зростання, %
1	2	3	4	5	6
І. Аналіз грошових потоків від операційної діяльності	46210333	44148383	-2061950	-4,46	95,54
Надходження, в тому числі:	23975064	22442320	-1532744	-6,39	93,61
реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	17 966 110	18 065 791	99681	0,55	100,55
інші надходження	6008954	4376529	-1632425	-27,17	72,83
Витрачання, в тому числі:	22235269	21706063	-529206	-2,38	97,62
постачальникам	6 351 602	6 345 212	-6390	-0,10	99,90
оплата праці	123 274	138 973	15699	12,74	112,74
розрахунки з податків та зборів	9689286	10783061	1093775	11,29	111,29
інші витрачання	6071107	4438817	-1632290	-26,89	73,11
ЧГП від операційної діяльності	1739795	736257	-1003538	-57,68	42,32
ІІ. Аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності	249531	150580	-98951	-39,65	60,35
Надходження, в тому числі:	5353	2491	-2862	-53,47	46,53
виручка від продажу довгострокових активів	5 353	2 491	-2862	-53,47	46,53
Витрачання, в тому числі:	244178	148089	-96089	-39,35	60,65
придбання об’єктів основних засобів і не матеріальних активів	244 178	148 089	-96089	-39,35	60,65
ЧГП від інвестиційної діяльності	-238825	-145598	93227	-39,04	60,96
ІІІ. Аналіз грошових потоків від фінансової діяльності	59841555	18487237	-41354318	-69,11	30,89
Надходження, в тому числі:	29192050	8958300	-20233750	-69,31	30,69
Отримання позик	29 192 050	8 958 300	-20233750	-69,31	30,69
Витрачання, в тому числі:	30649505	9528937	-21120568	-68,91	31,09
Погашення позик	30 485 050	9 453 300	-21031750	0,00	31,01

Продовження табл. 2.10

1	2	3	4	5	6
Витрачання на сплату відсотків	164 455	75 637	-88818	0,00	45,99
ЧГП від фінансової діяльності	-1457455	-570637	886818	-60,85	39,15
Чистий грошовий потік (ЧГП)	43515	20022	-23493	-53,99	46,01

У 2019 році сума ЧГП зменшилась на 54 %, але кінцеве значення залишилось додатнім.

Також за цей період ЧГП по операційній діяльності зменшився на 57,68%, внаслідок зменшення загальної суми надходжень на 6,39% та незначного збільшення суми витрачань на оплату праці (на 12,74%) та розрахунків з податків та зборів (на 11,29%).

Таблиця 2.11

Аналіз грошових потоків ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2020 рік, тис. грн.

Показники	На початок 2020 року	На кінець 2020 року	Зміна		
			Δ	%	Темп зростання, %
I. Аналіз грошових потоків від операційної діяльності	44148383	52487622	8339239	114,3	18,89
Надходження, в тому числі:	22442320	26 252 388	3 810 068	116,98	16,98
реалізації продукції	18 065 791	26 225 140	8 159 349	145,16	45,16
інші надходження	4376529	27248	-4 349 281	0,62	-99,38
Витрачання, в тому числі:	21706063	26 235 234	4 529 171	120,87	20,87
постачальникам	6 345 212	10 646 132	4 300 920	167,78	67,78
оплата праці	138973	153 369	14 396	110,36	10,36
розрахунки з податків та зборів	10783061	14872894	4 089 833	137,93	37,93
інші витрачання	4438817	597147	-3 841 670	13,45	-86,55
ЧГП від операційної діяльності	736257	17 154	-719 103	2,33	-97,67
II. Аналіз грошових потоків від інвестиційної діяльності	150580	162741	12161	118,08	8,08
Надходження, в тому числі:	2491	3307	816	132,76	32,76
виручка від продажу довгострокових активів	2 491	3 307	816	132,76	32,76
Витрачання, в тому числі:	148089	159434	11 345	107,66	7,66

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6
придбання об’єктів основних засобів і не матеріальних активів	148 089	159 434	11 345	107,66	7,66
ЧГП від інвестиційної діяльності	-145598	-156127	-10 529	107,23	7,23
III. Аналіз грошових потоків від фінансової діяльності	18487237	130000	-8698300	0,70	-99,30
Надходження, в тому числі:	8958300	130 000	-8 828 300	1,45	-98,55
Отримання позик	8 958 300	130 000	-8 828 300	1,45	-98,55
Витрачання, в тому числі:	9528937	-	-9 528 937	0,00	-100,00
Погашення позик	9 453 300	-	-9 453 300	0,00	-100,00
Витрачання на сплату відсотків	75 637	-	-75 637	0,00	-100,00
ЧГП від фінансової діяльності	-570637	130000	700 637	-22,78	-122,78
Чистий грошовий потік (ЧГП)	20022	-8973	-28 995	-44,82	-144,82

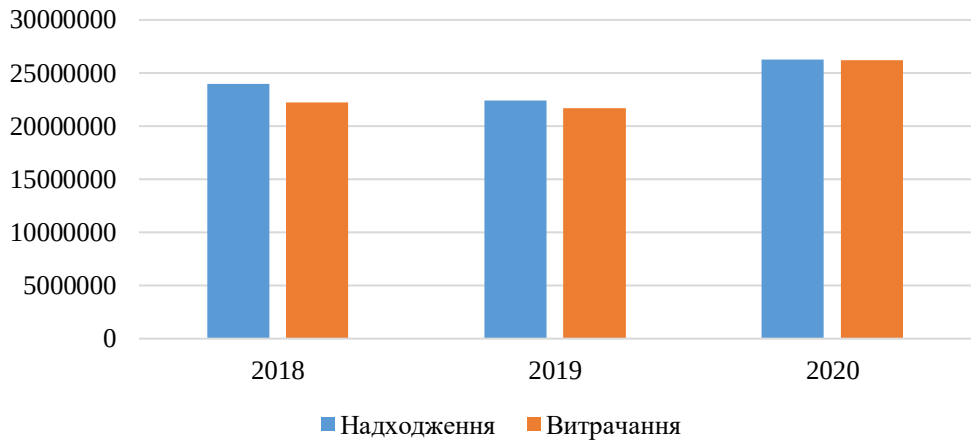

Рис. 2.9. Динаміка загальної суми надходжень та витрачань від операційної діяльності на ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр., тис. грн.

Даний рисунок демонструє негативну динаміку чистого грошового потоку від операційної діяльності протягом 2018 – 2020 року. У 2019 році відбулося зменшення суми надходжень від операційної діяльності на 6,39%, але незважаючи на це, їх сума перевищує суму витрачань, які теж зменшились на 2,38%.

Протягом досліджуваного періоду спостерігався від'ємний чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності. У 2018 році сума чистого грошового потоку зменшилась на 56533 тис. грн., що пов'язано із значним зменшенням надходжень від інвестиційної діяльності, їх сума зменшилась на 76,18% порівняно з попереднім періодом, і зростанням витрачань (на 19,25%).

Структура надходжень від інвестиційної діяльності показує, що відбулося зменшення виручки від продажу довгострокових активів. У 2019 році сума чистого грошового потоку зросла на 93227 тис. грн. або на 39,04%. Збільшення відбулося за рахунок значного зменшення витрачань (на 39,35%), розглянувши їх структуру можна свідчити, що відбулося зменшення витрачань на придбання об'єктів основних засобів.

Рис. 2.10. Динаміка загальної суми надходжень і витрачань від інвестиційної діяльності на ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр., тис. грн.

У 2018 році чистий грошовий потік від фінансової діяльності зменшився на 130 % за рахунок зростання витрачань на 68,8%, також спостерігається зростання надходжень у вигляді позик – на 55,3 %. У 2019 році його сума зросла на 886818 тис. грн. або на 39 %, що відбулося за рахунок погашення позик, сума яких

зменшилась на 69 % порівняно із попереднім періодом та зменшенням витрачань на сплату відсотків – на 54 %.

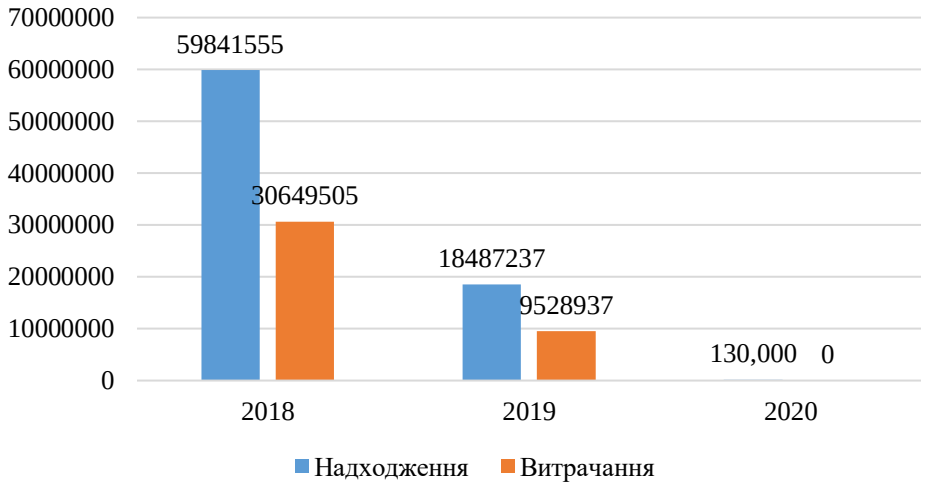

Рис. 2.11. Динаміка загальної суми надходжень і витрачань від фінансової діяльності на ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Отже, на досліджуваному підприємстві спостерігалась негативна тенденція чистого грошового потоку від операційної діяльності, хоч він і залишається позитивним, однак різниця між доходами та витратами з кожним роком скорочується.

Протягом аналізованого періоду ЧГП від інвестиційної діяльності мав від'ємне значення, але наразі спостерігається тенденція до зменшення витрачань на цей вид діяльності, тому в наступних періодах значення може стати додатнім.

ЧГП від фінансової діяльності мав від'ємне значення у 2018 - 2019 рр., але вже у 2020 році спостерігається тенденція до скорочення витрачань від цього виду діяльності.

2.4. Аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства

Фінансовий результат діяльності суб’єктів господарювання формується в результаті взаємодії багатьох компонентів як з позитивним, так і негативним значенням.

У процесі господарської діяльності підприємства, і зокрема в формуванні фінансових результатів, основною метою є визначення чистого фінансового результату звітного періоду.

Прибуток є узагальнюючим показником діяльності підприємства, тому його дослідження є невід’ємною частиною аналізу фінансового стану суб’єкту господарювання. Динаміку проведення операцій формування і розподілу прибутку підприємства проаналізуємо в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз формування та розподілу прибутку ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр.

№ з/п	Показник	Рядок Ф№2	Розра-хунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолют-не відхилення (6-5)	Абсолют-не відхилення (7-6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	6 515 157	6 165 716	6068053	-349 441	-97 663
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-	4 950 423	4 811 935	4490172	-138 488	-321 763
3	Валовий прибуток	2090	(р1-р2)	1 564 734	1 353 781	1577881	-210 953	224 100
4	Інші операційні доходи	2120	-	69 204	37 955	76592	-31 249	38 637
5	Сумарні операційні доходи	(2000+2120)	(р1+р4)	6584361	6203671	6144645	-380 690	-59 026

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Адміністративні витрати	2130	-	137 047	116 458	144796	-20 589	28 338
7	Витрати на збут	2150	-	540 664	473 001	482426	-67 663	9 425
8	Інші операційні витрати	2180	-	51 998	153 626	509995	101 628	356 369
9	Сумарні операційні витрати	(2050+2130+ +2150+2180)	(р2+р6+ +р7+р8)	5680132	5555020	5627389	-125 112	72 369
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	(р5-р9)	904 229	648 651	517256	-255 578	-131 395
11	Витрати від інвестиційної і фінансової діяльності	(2250+2255+ +2270)	-	168 877	71 572	522	-97 305	-71 050
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2290	(р10+р11-р12)	735 352	577 079	516734	-158 273	-60 345
14	Витрати з податку на прибуток	2300	-	-136 386	-105 994	-173579	30 392	-67 585
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(р13-р14)	598 966	471 085	343155	-127 881	-127 930
17	Сукупний дохід	2465	(р15+р16)	598966	471085	343155	-127 881	-127 930

Проведене дослідження формування та розподілу прибутку підприємства показало зменшення чистого доходу від реалізації у 2019 році на 349441 тис. грн., загалом за період дослідження сума чистого доходу зменшилась на 447104 тис. грн. (або на 7%). Подібна тенденція спостерігається до суми собівартості реалізованої продукції, у 2019 році зменшення склало 138488 тис. грн., за період дослідження загальна сума зменшилась на 460251 тис. грн. (або на 9%), що є позитивним явищем для підприємства, оскільки може бути причиною збільшення чистого прибутку.

Валовий прибуток у 2019 році зменшився на 210953 тис. грн. (або на 13,5%), однак у 2020 році валовий прибуток вже зростає на 224 100 тис. грн., за

досліджуваний період його значення зросло на 13147 тис. грн. (на 0,84%). Операційні доходи у 2019 році зменшились на 31249 тис. грн., незважаючи на це за період дослідження сума операційного доходу зросла на 7388 тис. грн. (на 10,7%). Адміністративні витрати у 2019 році зменшились на 20589 тис. грн., загалом за аналізований період їх сума зросла на 7749 тис. грн. або на 5,6%, витрати на збут мали тенденцію до зменшення і за період дослідження зменшились на 58238 тис. грн. або на 10,8%. Отже, загальна сума операційних витрат за період дослідження зменшилась на 52743 тис. грн., що складає 0,93%, у 2019 році їх сума зменшилась на 125112 тис. грн., а у 2020 році зросла на 72369 тис. грн.

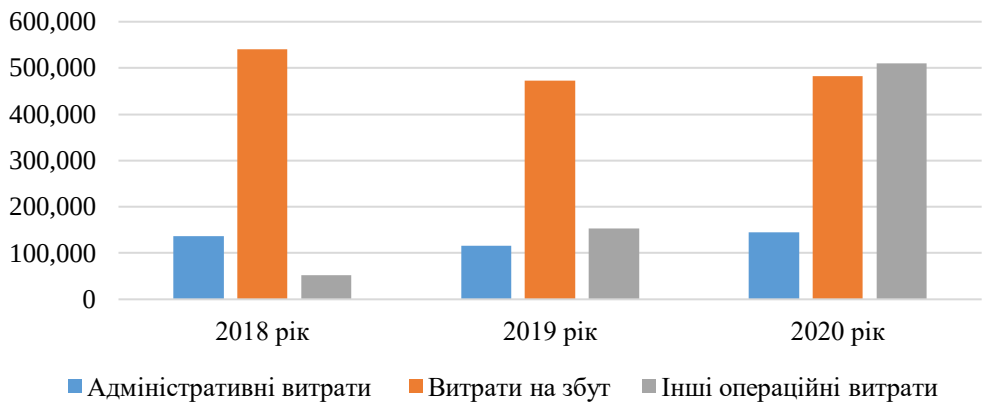

Рис. 2.12. Динаміка витрат на ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр., тис. грн.

Прибуток від операційної діяльності у 2019 році зменшився на 255578 тис. грн., що на 28,3% менше ніж у 2018р., за період дослідження його сума зменшилась на 386973 тис. грн. або на 42,8%, що сталося внаслідок зменшення доходу від реалізації та суми операційних доходів. Доходів від інвестиційної та фінансової діяльності за період дослідження не було, а витрати від інвестиційної та фінансової діяльності мали тенденцію до зниження, так, за аналізований період їх сума зменшилась на 168355 тис. грн. або на 98%.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування за досліджуваний період зменшився на 218618 тис. грн. або на 29,7%, що пов'язано із зменшенням суми прибутку від операційної діяльності та зниженням витрат від інвестиційної та фінансової діяльності. Витрати з податку на прибуток у 2019 році зменшились на 30392 тис. грн. або на 22%, загалом за період дослідження їх сума зменшилась на 37193 тис. грн. або на 27,3%.

Чистий прибуток у 2019 зменшився на 127 881 тис. грн., або на 21,4%, загалом за період дослідження його сума зменшилась на 255811 тис. грн. або на 42,7%.

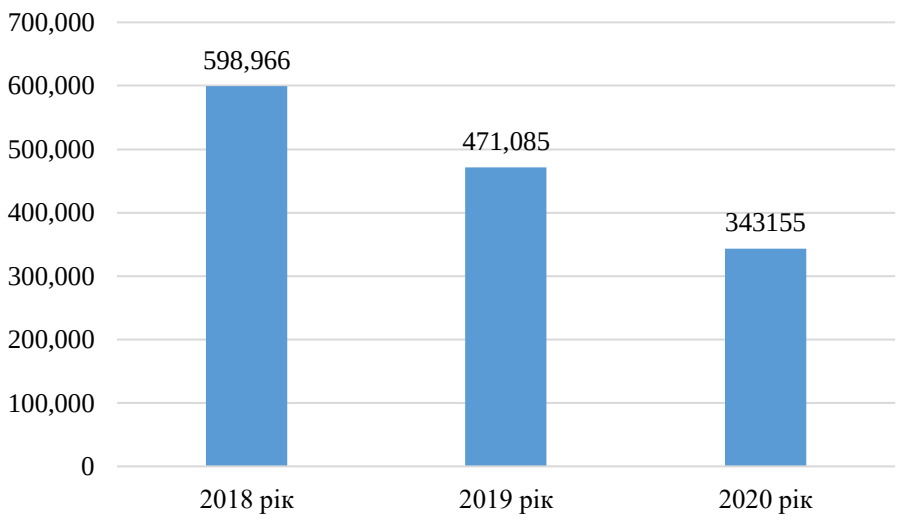

Рис. 2.14. Динаміка суми чистого прибутку ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 - 2020 рр., тис. грн.

Отже, за аналізований період відбулося зменшення майже всіх фінансових результатів підприємства, що свідчить про скорочення обсягів реалізації та збільшення витрат на виробництво.

Далі проведемо аналіз динаміки показників ефективності діяльності підприємства (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Аналіз динаміки показників дослідження доходів і витрат ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показник	2018 рік, тис. грн	2019 рік, тис. грн	Відхилення (+, -), тис.грн.	Темп росту, %	2019 рік, тис. грн	2020 рік, тис. грн	Відхилення (+, -), тис.грн.	Темп росту, %
1	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Доходи	6584361	6203671	-380690	94,2	6203671	6144645	-59026	10
2. Витрати	5712623	5520598	-192025	96,6	5520598	5627911	107313	99,05
3. Прибуток (збиток) від звичайної діяльності (п.1-п.2)	871738	683073	-188665	78,4	683073	516734	-166339	101,94
4. Середньорічна вартість активів	4769044	4263631,5	-505413	89,4	4263631	4265479	1847,5	75,65
5. Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	6515157	6165716	-349441	94,6	6165716	6068053	-97663	100,04
6. Рентабельність активів, % (п.3:п.4)	18,28	16,02	-2,26	х	16,02	12,11	-3,91	х
7. Рентабельність продаж, % (п.3:п.5)	13,38	11,08	-2,3	х	11,08	8,52	-2,56	х
8. Рентабельність витрат, % (п.3:п.2)	0,15	12,37	12,22	х	12,37	9,18	-3,19	х
9. Виручка від реалізації в 1 грн. доходів (п.5:п.1)	0,99	0,99	0	100	0,99	0,99	0,00	99,75
10. Доходи на 1 грн. активів (п.1:п.4)	1,38	1,46	0,08	105,8	1,46	1,44	-0,02	98,67
11. Доходи на 1 грн. витрат (п.1:п.2)	1,15	1,12	-0,03	97,3	1,12	1,09	-0,03	97,48

Розрахунок показників дослідження доходів і витрат показав зменшення рентабельності активів у 2019 році на 2,26% порівняно з минулим періодом, загалом рентабельність активів за період дослідження зменшилась на 6,17%. Рентабельність продаж відповідно зменшилась на 5,30% у 2019 році, але загалом за аналізований період показник збільшився на 4,86%.

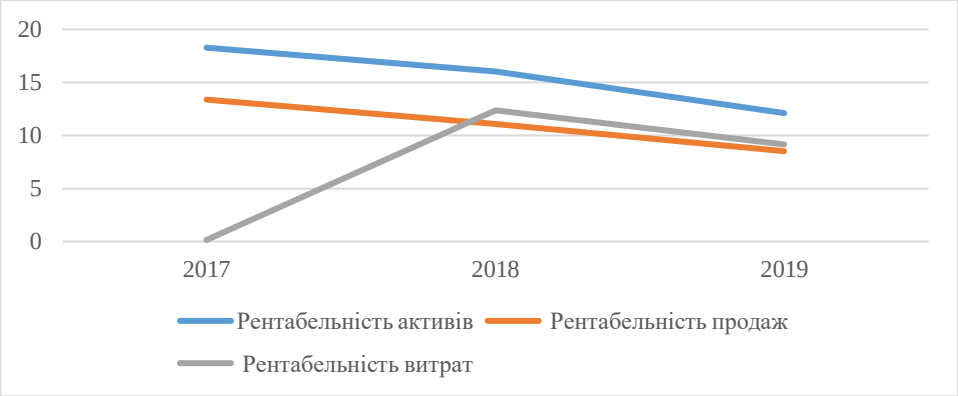

Рис. 2.15. Динаміка показників рентабельності на ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» за 2018 – 2020 рр.

Рентабельність витрат протягом досліджуваного періоду мала нестійку тенденцію, так у 2019 році на 5,56%, за період дослідження рентабельність витрат зросла на 9,03%. Виручка від реалізації на 1 грн. доходів у 2019 зросла на 0,44%. Доходи на 1 грн. активів у у 2019 збільшилась на 0,07%. Доходи на 1 грн. витрат за період дослідження зросли на 0,06%, у 2019 році зменшились на 0,03%. Отже, за аналізований період відбулося незначне збільшення рентабельності, а отже і ефективності діяльності підприємства.

Отже, в даному розділі було досліджено ресурси підприємства та джерела їх формування, фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність, ділову активність, грошові потоки та проведено аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності аналізованого підприємства.

Аналіз майна підприємства показав збільшення загальної суми активів за рахунок дебіторської заборгованості, в той час пасиви підприємства навпаки зменшились внаслідок зменшення поточних зобов’язань. Аналіз фінансової стійкості показав абсолютну стійкість досліджуваного підприємства, оскільки запаси підприємства повністю покриваються власними коштами, без потреби залучення додаткових. Аналіз показників ліквідності свідчить про задовільний їх стан, практично всі показники перебувають в межах нормативного значення

протягом періоду дослідження. Винятком є показник абсолютної ліквідності, який має значення нижче нормативного, що пов'язано з низькою сумою високоліквідних активів. Дане явище в цьому випадку не свідчить про нездатність підприємства погасити свої зобов'язання негайно, адже не виключається можливість зберігання коштів на банківських рахунках, що підтверджує прибутковість підприємства. Аналіз платоспроможності показав нормальний її стан, адже всі показники мали позитивну динаміку та відсутність загрози її втрати.

Аналізу ділової активності показав зменшення тривалості обороту операційного циклу, що відбулося за рахунок зменшення оборотності дебіторської заборгованості. Серед проблем у фінансовому аспекті було виявлено збільшення тривалості фінансового циклу, отже підприємство має дизбаланс з рахунками дебіторів і кредиторів. Аналіз грошових потоків підприємства показав, що грошовий потік від інвестиційної діяльності підприємства був дефіцитним протягом аналізованого періоду, а від операційної та фінансової діяльності був дефіцитним до 2019 року, але незважаючи на це коефіцієнт кореляції дорівнював 1, отже вони збалансовані. Аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності показав зменшення загальної суми витрат, але в той же час спостерігається зниження чистого прибутку. Показники ефективності діяльності підприємства, які свідчать про зростання прибутковості підприємства, адже показники рентабельності мають тенденцію до збільшення.

Отже, підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» перебуває в задовільному фінансовому стані, оскільки здатне розраховуватись із фінансовими зобов'язаннями, покращило свою ділову активність, не має загрози втрати платоспроможності, але серед проблем було виявлено зменшення чистого прибутку протягом аналізованого періоду внаслідок збільшення операційних витрат, тому має місце більш детальний аналіз та пошук оптимальних рішень для вирішення виявлених проблем.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Формування системи бюджетування на підприємстві

Оскільки на досліджуваному підприємстві спостерігається зниження чистого прибутку та зростання витрат, рекомендовано запровадження системи бюджетування.

Створення (планування діяльності) підприємства передбачає необхідність визначення напрямів і здійснення власниками стратегічного планування, яке включає цілі підприємства (господарсько-економічні, виробничо-технічні, науково-технічні, соціальні та екологічні), місію та стратегічну мету підприємства, а також здійснення аналізу зовнішнього й внутрішнього середовища. Планування реалізації виробленої стратегії підприємства стосується вибору ресурсів, що будуть використовуватися для досягнення запланованої мети.

Відповідно, процес бюджетування починається з етапу створення (планування) господарської діяльності підприємства, який можна поділити на дві стадії: стратегічне планування діяльності та планування реалізації розробленої стратегії. Він дозволить підвищити обґрунтованість управлінських рішень, що приймаються на всіх рівнях управління підприємством та шляхом ефективного управління ресурсами зможе вирішити проблеми управління запасами та витратами досліджуваного підприємства.

Розпочати формування системи бюджетування рекомендується згідно процесу, зображеного на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Етапи процесу бюджетування

*Складено автором [28]

Створення системи бюджетування доволі тривалий процес, охарактеризуємо кожен з його етапів.

1 етап.

– складається перелік видів господарської діяльності;

– аналізується правовий статус структурних підрозділів (дочірнє підприємство холдингу, філія без виділення юридичної особи, структура багатопрофільної комерційної фірми і т. п.);

– досліджується організаційна структура управління компанії (визначається тип організаційної структури — лінійно-функціональна, виробниче об’єднання);

– складається перелік центрів фінансової відповідальності (ЦФВ), центрів фінансового обліку (ЦФО) і місць виникнення витрат (МВВ);

– розробляється Положення про фінансову структуру компанії.

2 етап.

– визначаються види основних, операційних (допоміжних) і додаткових (спеціальних) бюджетів, які компанія припускає використовувати у внутрішньо-фірмовому бюджетуванні і фінансовому плануванні;

– установлюється набір операційних бюджетів для ЦФВ (ЦФО, МВВ), основних і додаткових бюджетів для ЦФВ (ЦФО) і звідних (консолідованих) бюджетів компанії (акціонерного товариства і виробничого об’єднання в цілому;

– розробляється порядок (послідовність) складання різних бюджетів для ЦФВ (ЦФО, МВВ);

– складання звідних бюджетів.

3 етап.

– визначається набір статей доходів і витрат, витрат у бюджеті доходів і витрат з виділенням прямих (змінних) і постійних витрат;

– на основі аналізу структури собівартості продукції в цілому виявляються найбільш важливі (критичні) ресурси і відповідні ним статті витрат;

– визначається набір статей витрат в плані капітальних (первинних) витрат;

– визначається набір джерел грошових коштів і напрямів їх використання в БРГК з урахуванням критичних ресурсів;

– визначається склад статей активів і пасивів в розрахунковому балансі;

– вибираються основні фінансові показники, нормативи і коефіцієнти, необхідні для аналізу прогнозованого фінансового стану компанії і (або) окремого структурного підрозділу.

4 етап.

– визначається бюджетний період (з якого місяця або кварталу по який складаються всі види бюджетів);

– за видами бюджетів, що використовуються в компанії, визначаються мінімальні бюджетні періоди (розбиття бюджетного періоду на підперіоди — квартали, місяці, декади і т. п.);

– установлюється регламент (порядок) розробки, представлення первинних бюджетних форм їх консолідації, тобто терміни бюджетної звітності, подання до ЦФВ (ЦФО, МВВ);

– визначається процедура оцінки виконання бюджету, аналізу причин відхилень фактичних значень від прогнозованих раніше;

– установлюється регламент розробки і консолідації скоректованих бюджетних форм і самих бюджетів.

5 етап.

– визначається, які служби беруть участь в бюджетуванні (планово-економічний відділ, фінансовий відділ, бухгалтерія і т. п.);

– розподіляються функції і повноваження окремих служб, сфера їх повноважень (відповідальності);

– установлюється порядок взаємодії служб;

– складаються організаційно-розпорядні документи, що регламентують процес бюджетування [

За наявності визначеної мети та сформульованої місії підприємства його власниками можлива розробка системи бюджетування.

Бюджети відображають цілі й завдання кожного підрозділу, центрів відповідальності та підприємства в цілому. Досягнення стратегічних цілей може вимагати тривалого часу, а бюджетування є інструментом короткострокового планування, який пришвидшує цей процес. При цьому на кожному етапі розвитку підприємства повинні вирішуватися окремі завдання.

Даний процес слід здійснювати спираючись на принципи, вказані в розділі 2. Їх застосування дозволить організувати таку систему бюджетування, яка сприятиме удосконаленню управління підприємством і поліпшенню якісних параметрів його діяльності за рахунок розширення аналітичного обліку і формування необхідної інформації.

Впровадження системи бюджетування на підприємстві є поступовим процесом, оскільки взаємопов'язати всі бюджети (особливо в організації зі складною структурою) між собою та з відповідним програмним забезпеченням достатньо складно тому завданням введення бюджетування та узгодження всіх компонентів системи бюджетування, його методологічного і програмного забезпечення повинен займатися спеціаліст або навіть (у випадках з великими організаційними структурами) окремий відділ.

Введення системи бюджетування приводить в дію механізм підвищення ефективності діяльності підприємства, при цьому ефективність – це здатність підприємства досягати поставлених цілей, які втілені у вигляді фінансових показників. Бюджетування має ряд додаткових переваг: оперативне прогнозування забезпечення підприємства грошовими коштами, покращення показників ліквідності; раціональне управління ресурсами підприємства та підвищення ефективності їх використання; обґрунтування необхідності виділення фінансових ресурсів на різні напрями господарської діяльності; мотивація персоналу.

Схематично, формування бюджетування на підприємстві можна відобразити наступним чином (рис. 3.2):

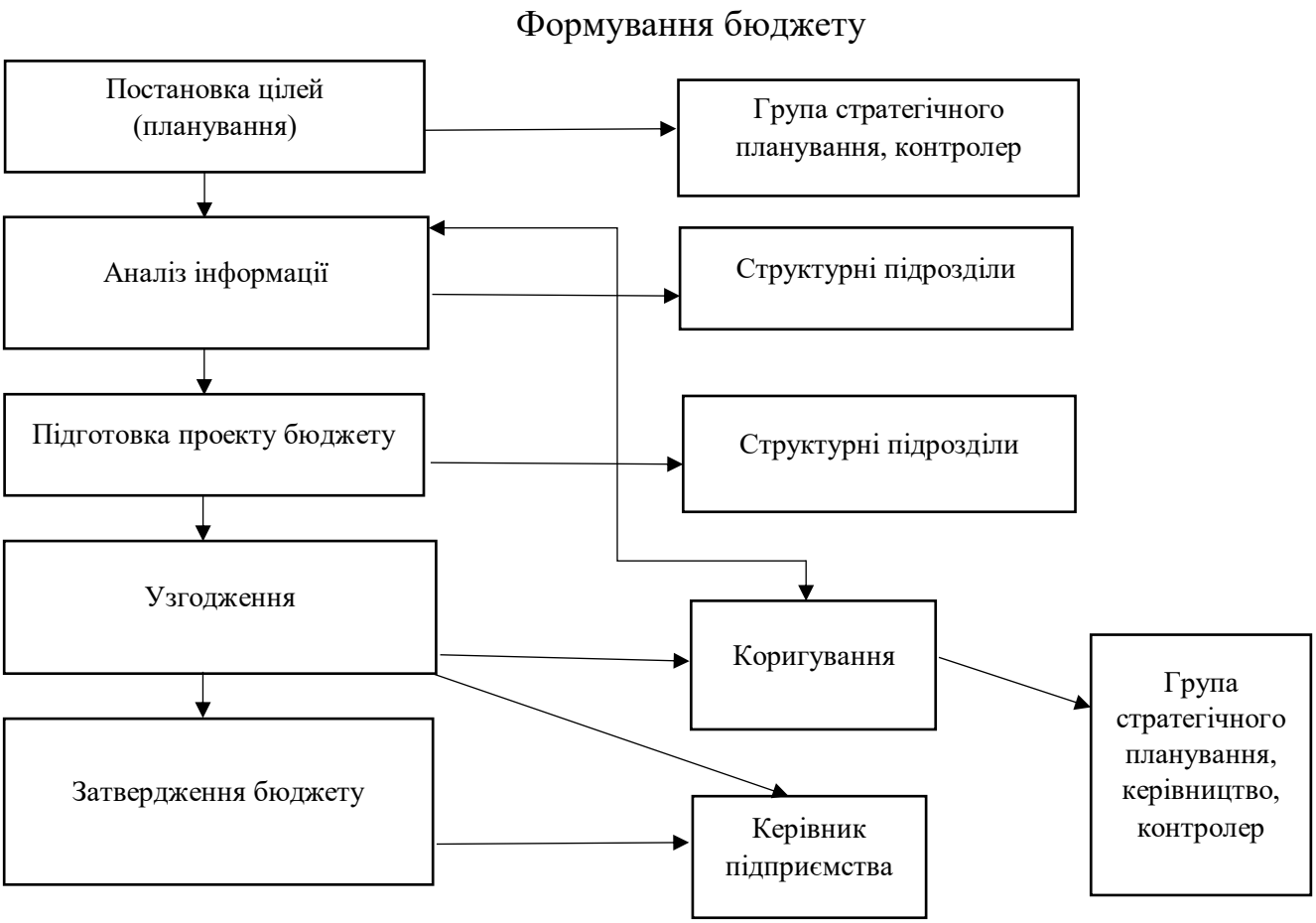

Рис. 3. 2. Формування системи бюджетування на підприємстві

*Складено автором [28]

У процесі побудови системи бюджетування беруть участь власники компанії, топ-менеджери, керівники відділів, економісти - ціла команда на чолі з фінансовим директором, який, як правило, відповідає за впровадження цієї системи на підприємстві. Перед розробкою системи бюджетування на підприємстві необхідно розподілити зони відповідальності серед менеджерів і спланувати координацію всього процесу.

Бюджет підприємства являє собою систему взаємопов' язаних бюджетів і в структурованій формі описує очікування менеджерів щодо продажів, витрат та інших господарських операцій в планованому періоді. Він включає два основних блоки: систему операційних бюджетів (планові кошториси основних

бізнес!процесів) і систему фінансових бюджетів. Відповідно з точки зору послідовності підготовки документів процес бюджетування може бути умовно розбитий на дві основні частини, кожна з яких є закінченим етапом планування:

1) підготовка операційних бюджетів;
2) підготовка фінансових бюджетів.

Для того, щоб бюджетний план виконував покладені на нього функції, він повинен відповідати таким вимогам:

1) Гнучкість плану (бюджети, механізм коригувань).
2) Повнота планування (сценарії).
3) Підтримка з боку вищого керівництва.
4) Комплексність планування (підшивки бюджетів).
5) Відповідальність за розробку і виконання планів.
6) Пріоритет поточних рішень перед планом (аналіз План-Факт).
7) Точність, ясність, лаконічність формулювання плану.

Водночас, необхідно розуміти, що ефективна система бюджетування передбачає не тільки постановку планових завдань за центрами фінансової відповідальності, але і своєчасний контроль і аналіз виконання бюджетів з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Щоб система бюджетування ефективно функціонувала керівнику підприємства необхідно розробити регламент, який містить правила, послідовність і порядок її функціонування. Регламент бюджетування складається з регламенту розробки й впровадження системи бюджетування; регламенту розробки та коригування бюджетів; регламенту поточного управління на основі розроблених бюджетів; регламенту поліпшення бюджетного процесу.

Впровадження бюджетування на підприємстві сприяє удосконаленню управління фінансовими ресурсами, оперативному моніторингу ліквідності та фінансової стійкості підприємства, встановленню оптимальних пропорцій в

розподілі наявних економічних ресурсів суб’єкта господарювання, що дозволяє віднести систему бюджетування до складу інтегрованих.

3.2. Бюджет продаж, бюджет доходів та витрат та бюджет фінансових результатів підприємства

Запроваджуючи систему бюджетування, первинним етапом буде складання бюджету продаж, оскільки всі інші бюджети базуються на бюджеті продажів, тому розрахуємо його приклад для досліджуваного підприємства.

Бюджет продажів — це оцінка продажів на планований період. В основному це те, що керівництво очікує продати, і дохід від цих продажів.

Бюджет продажів безпосередньо впливає на бюджет виробництва, оскільки бюджет виробництва вказує, скільки продуктів або послуг необхідно виконати для досягнення цілей продажів, а також дозволяє оцінювати потенційні прибутки для встановлення відповідних стратегій ціноутворення.

При розробці бюджету продаж ураховують наступні фактори:

– обсяг продаж попереднього та планового періодів;
– цінову політику;
– географію збуту;
– асортимент виробленої продукції;
– рівень попиту з боку покупців;
– сезонні коливання;
– виробничі потужності тощо, прогнозні дані, тощо.

Найважливішими компонентами бюджету продажів є розрахунковий обсяг продажів на одиницю, ціна за одиницю продукції та відрахування на знижки та відшкодування. Отже, базовий алгоритм розрахунку доходу при розробці бюджету продаж це:

$$\text{Дохід (виручка) від реалізації} = \text{ціна за одиницю} * \text{обсяг реалізації} \quad (3.1)$$

Розрахуємо бюджет продажів для ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» на 2021 рік, враховуючи наступне:

– фактичний обсяг реалізації за 2020 рік;
– зростання цін;
– можливе зниження попиту внаслідок збільшення ціни;
– середню ціну марки сигарет.

Враховуючи, що асортимент продукції ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» налічує більше 170 найменувань, бюджет розрахуємо для кількох марок сигарет, при цьому звернемо увагу, що пачка складається з 20 штук.

Проаналізувавши пропозиції марок сигарет у гіпермаркеті «Метро» виділимо 5 найвідоміших, які виготовляє дане підприємство. Припустимо, що їх питома вага в загальному обсязі складає 12%, оскільки асортимент досить великий.

Обсяг виробництва планувався на припущенні, що внаслідок зростання цін деякі покупці перейдуть на дешевші марки схожої якості, а дехто від них відмовиться. Джерелом інформації є річна звітність емітента за 2020 рік.

Зауважимо, що у зв'язку із збільшенням ставки акцизного збору керівництво товариства прийняло рішення щодо поступового підвищення цін.

Таблиця 3.1

Бюджет продаж ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» на 2021 рік (витяг)

Показники	2020 рік	Бюджетний період 2021 рік				
		1 квартал	2 квартал	3 квартал	4 квартал	Всього
1	2	3	4	5	6	7
1. Запланований обсяг, тис. пач.	-	-	-	-	-	-
1.1 Winston	25800	6470	6470	6450	6450	25840

Продовження табл. 3.1

1.2 Camel	13400	3350	3360	3350	3320	13380
1.3 Glamour	11700	2925	2930	2928	2927	11710
1.4 Sobranie	18500	4627	4625	4625	4620	18497
1.5 LD	23000	5750	5750	5740	5730	22970
2. Відпускні ціни (без ПДВ і акцизів) за одиницю, грн./пач.	-	-	-	-	-	-
2.1 Winston	27,3	30,25	30,25	33,5	35,0	x
2.2 Camel	28,8	31,4	31,4	34,0	37,7	x
2.3 Glamour	22,0	23,8	23,8	27,0	30,5	x
2.4 Sobranie	32,6	36,3	36,3	38,5	42,5	x
2.5 LD	21,2	23,5	23,5	26,8	30,2	x
3. Заплановані продажі, тис. грн.						
3.1 Winston	704340	195717,5	195717,5	216075	225750	833260
3.2 Camel	385920	105190	105504	113900	243165	567759
3.3 Glamour	257400	69615	69734	79056	89273,5	307678,5
3.4 Sobranie	603100	167960,1	167887,5	178062,5	196350	710260,1
3.5 LD	487600	135125	135125	153832	173046	597128
Разом продажі	2438360	673607,6	673968	740925,5	927584,5	3016085,6

Отже, для п'яти марок сигарет за середніми цінами за пачку бюджет продажів склав 3016085,6 тис. грн. на рік, найбільше продажів припадає на марку «Winston» (833260 тис. грн. або 27,6 % від загальної суми продажів). Прогнозується зростання загальної суми доходу на 23,7 % в порівнянні з попереднім бюджетним періодом з врахуванням зростання ціни.

Бюджет доходів і витрат (БДВ), або прогнозний звіт про прибутки та збитки, є одним з основних бюджетів підприємства. Він формується розрахунковим шляхом на основі всіх видів операційних бюджетів.

У форматі бюджету доходів і витрат відображаються всі види доходів і витрат підприємства за окремими статтями.

Бюджет доходів і витрат можна використовувати:

– у бізнес-плануванні: для складання плану доходів і витрат у розрізі бізнес-проектів;

– у фінансовому плануванні: для розроблення прогнозного звіту про прибутки та збитки, платіжного балансу;

– у бухгалтерському та управлінському обліку: для формування звітності про доходи та витрати і визначення фінансових результатів діяльності бізнес-одиниць (центрів фінансового обліку);

– у бюджетуванні: для розроблення бюджету руху грошових коштів на прогнозований період.

Для складання балансу доходів і витрат ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» скористуємось доступними Звітом про фінансові результати, Звітом емітента цінних паперів за 2019 рік, а також розробленим Балансом продажів (табл. 3.1).

Таблиця 3.2

Бюджет доходів і витрат ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» на 2021 рік, тис. грн.

Показники	2020 рік	Бюджетний період 2021 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	6068053	7 626 700
Дохід від реалізації послуг	10214	23 000
Прибутки (збитки) від купівлі/продажу/конвертації валюти	(4992)	500
Прибутки (збитки) від продажу ОЗ	2081	3000
Прибутки (збитки) від курсових різниць	37939	17000
Дохід від безоплатно отриманих запасів	1556	4000

Продовження табл. 3.2

1	2	3
Інші прибутки	69087	35000
Разом доходів	6 173 724	7 709 200
Матеріальні витрати в т. ч. витрати на газ, електроенергію, паливо	4075037 42070	4 750 000 62000
Витрати на амортизацію	181446	177500
Витрати на виплати працівникам	207603	229175
Відрахування на соціальні заходи	33900	45835
Витрати на ремонт та технічне обслуговування	79990	60000
Витрати на збут	363750	320000
Інші операційні витрати	709218	240000
Фінансові витрати (відсотки за кредит)	101	17500
Разом витрати	5656990	5 840 010
Прибуток (збиток) від діяльності	516734	1 869 190

Отже, за запланованими продажами спостерігається зростання доходу на 24.5%, в той час матеріальні витрати зросли на 16,5%.

Слід звернути увагу, що останні кілька років товариство не формує резерви, а левову частину чистого прибутку спрямовує на виплату дивідендів. Також згідно Балансу за 2019 рік у товариства відсутні кредити банків, але є поворотна фінансова позика, за яку сплачуються відсотки.

За даними розрахованого Балансу продажів заплановано незначне зростання обсягів виробництва, тому матеріальні витрати (а це насамперед тютюн) також змінились незначно. Головним чином зростуть витрати на оплату праці, оскільки в Україні збільшено розмір мінімальної заробітної плати, та, відповідно, відрахування на соціальні заходи.

До собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) Товариство відносить фактичну виробничу собівартість продукції (робіт, послуг), яка була

реалізована протягом звітного періоду та нерозподілені постійні загальновиробничі витрати.

При формуванні інших операційних доходів і витрат приймемо, що курс гривні стабілізується й втрат від курсових різниць не буде.

Отже, Баланс доходів і витрат на 2021 рік збалансовано, заплановано доходів на суму 7 709 200 тис. грн. і витрат на суму 5840010 тис. грн.

Наступним етапом бюджетування є формування Бюджету фінансових результатів. В бюджеті фінансових результатів відображаються виручка підприємства, його прямі та операційні витрати, податки, інші доходи і витрати (включаючи відсотки по кредитам), прибуток від діяльності, податок на прибуток, чистий прибуток та його використання.

Цей бюджет дає можливість управляти ефективністю підприємства, яку можна вимірювати не лише прибутком (валовим, маржинальним, операційним, чистим), а й рентабельністю.

Прибуток після оподаткування (чистий прибуток) — головний цільовий показник бюджету фінансових результатів, на підставі якого відбувається весь процес оптимізації окремих статей даного бюджету. Прибуток після оподаткування є джерелом повернення залучених коштів і виплати дивідендів. Це — основна причина встановлення необхідної норми прибутку в загальній виручці. Якщо частка прибутку в загальній виручці менша за встановлений на підприємстві норматив, розпочинається процедура оптимізації бюджету.

Таблиця 3.4

Бюджет фінансових результатів ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» на 2021 рік, тис. грн.

Показники	2020 рік	Бюджетний період 2021 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	6 068 053	7 626 700

Продовження табл. 3.4

1	2	3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг	(4490172)	5952140
Валовий прибуток (збиток)	1577881	1674560
Інші операційні доходи	76592	59000
Адміністративні витрати	(144796)	(135750)
Витрати на збут	(482426)	(559000)
Інші операційні витрати	(509995)	(127225)
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	517256	911585
Фінансові витрати	(522)	(17500)
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток/збиток)	516734	894085
Податок на прибуток	173579	160935
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	343155	733150
Використання прибутку (дивіденди)	-	659835
Нерозподілений прибуток	343155	73315
Рентабельність продажів, %	5,7	9,6
Рентабельність діяльності, %	6,4	10,8

На підставі показника прибутку можна визначити: показник рентабельності продажу (Рп) підприємства у бюджетному періоді. Він розраховується у відсотках як відношення прибутку підприємства після сплати податку на прибуток (чистий прибуток, ЧП) до виручки від реалізації (валового доходу, ВД):

$$\text{Рп} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВД}} \times 100\ \% \qquad (3.2)$$

Показник рентабельності продажу показує, скільки копійок має підприємство у власному розпорядженні у вигляді нерозподіленого чистого прибутку на кожну гривню реалізованої продукції.

Отже, згідно сформованого балансу фінансових результатів товариство в планованому періоді має отримати чистий прибуток в розмірі 733150 тис. грн. (на 55,6 % більше ніж у 2020 році), з урахуванням прогнозованих цін у бюджеті продаж (див. табл. 3.1). Показник рентабельності продажу по чистому прибутку для ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» становитиме 8,2 %.

3.3. Автоматизація системи бюджетування з урахуванням зарубіжного досвіду

Для підвищення ефективності функціонування досліджуваного підприємства, було запропоновано формування системи бюджетування за допомогою автоматизованих комп’ютерних систем, оскільки цей спосіб є найбільш раціональним та ефективним. У зв’язку з цим, зростають можливості оперативного коригування показників бюджетів і внесення даних про поточні операції, аналізу бюджетів і результатів їх виконання. Необхідно першочергово зазначити, що саме завдяки комп’ютеризації процесу бюджетування можна оперативно прогнозувати розвиток підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі, контролювати виконання запланованих показників, обираючи правильну стратегію розвитку, контролювати витрати та здійснювати ефективне управління грошовими коштами.

Формування комп’ютеризованої системи бюджетування має беззаперечні переваги, зокрема в напрямі формування бюджетів різного рівня, спрощення процедур накопичення фактичних даних для потреб оцінки рівня виконання

бюджетів, аналізу бюджетів та відхилень за окремими аналітичними показниками бюджетів.

При впроваджені комп'ютеризованої системи бюджетування, залежно від рівня комп'ютеризації обробки інформації, можливі два варіанти:

– впровадження системи бюджетування у випадках коли інформація обробляється за відсутності комп'ютерної інформаційної системи;

– впровадження системи бюджетування в існуючу комп'ютерну інформаційну систему підприємства.

Впровадження системи бюджетування в існуючу комп'ютерну інформаційну систему підприємства з метою забезпечення комплексного вирішення завдань управління необхідно проводити проводити шляхом інтеграції системи на основі встановлення системних пріоритетів, що передбачає створення єдиного інформаційного середовища. Це забезпечить реєстрацію господарських операцій та їх подальшу відповідну інтерпретацію і трансформацію в необхідну інформацію [28, с. 76].

Управлінський персонал підприємства ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» при прийнятті рішення про комп'ютеризацію бюджетування може обрати один з наступних варіантів її здійснення:

– використання в діяльності підприємства програмного забезпечення, розробленого професійними підприємствами;

– використання типових форм бюджетів та їх комп'ютеризація за допомогою Microsoft Excel;

– створення власної автоматизованої системи бюджетування (розробленої на підприємстві власними силами або із залученням IT-фахівців).

Вважаємо, що на підприємствах тютюнової галузі найбільш ефективним є останній варіант комп'ютеризації процесу бюджетування, а саме створення єдиної комплексної системи управління підприємством, що включає власну комп'ютеризовану підсистему бюджетування.

Серед основних завдань програмних комплексів автоматичних систем бюджетування можна виокремити.

1. Формування базових бюджетів, бюджетів що формують оперативне відображення та допоміжних бюджетів.

2. Контроль та аналіз виконання бюджетів.

3. Корекція бюджетів до первісного стану [40].

Загалом, без впровадження програмного забезпечення фактично можна стверджувати, що багатоваріантне планування, яке є важливим елементом у бюджетному процесі, значною мірою буде ускладнене чи неможливе. На ринку систем бюджетування в даний час презентовано біля 10-ти програмних продуктів, які відрізняються функціональними можливостями, а також вартістю та масштабом підприємства, на якому їх можна застосувати. Із західних систем найбільш відомі [8]: Oracle Financial Analyzer (OFA); Hyperion Pillar; Adaytum e. Planning Analyst; EPS Prophix Budgets; Comshare MPS. Із програмних продуктів найбільш поширені: «Інталєв: Корпоративні фінанси»; «Красный директор»; Bplan; Кис:бюджетирование. Аналіз зарубіжних та вітчизняних інформаційних продуктів свідчить, що для комп’ютеризації бізнес-процесів управління, в тому числі й бюджетування, у великих корпораціях та холдингових компаніях часто використовують програмні продукти, що належать до певного класу інтегрованих систем управління, тому запровадження подібної на досліджуваному підприємстві можна вважати доцільним (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Основні класи інтегрованих систем управління

Види інтегрованих систем управління	Змістовна характеристика
MRP II (Manufacturing Resource Planning)	Включає бізнес-планування, планування попиту, реалізації, виробництва, потреби у матеріальних ресурсах, виробничих потужностях, управління замовленнями клієнтів, оцінку виконання тощо
ERP (EnterpriseResourcePlanning)	Передбачає управління усіма різновидами ресурсів підприємства, включаючи моделювання, різноманітні аналітичні інструменти, оптимізацію прийняття управлінських рішень (цей стандарт трансформував систему MRP II та поповнився такими функціональними модулями, як прогнозування попиту, управління проектами, витратами, складами, опрацюванням технологічної інформації тощо)
ERP II (Enterprise Resource and Relationship Planning)	Створює можливості для управління (на противагу попереднім системам) зовнішніми відносинами підприємства із постачальниками, замовниками, партнерами тощо
S-MES (Standardised Manufacturing Executions System)	Забезпечує контроль стану і розподілу ресурсів, диспетчеризацію виробничих процесів, збір і обробку даних, управління виробничими процесами, планування і супровід виробництва, управління якістю продукції, аналіз продуктивності, складання графіків робіт, формування системи документообороту, управління персоналом, управління виробничими засобами тощо

Об’єднані управлінські системи матимуть змогу підвищити якісний рівень виробничих процесів, оптимізувати виробничі процеси, підвищити якість продукції та ефективність документообороту. Однак системи таких класів є надзвичайно дорогими, характеризуються низьким рівнем адаптивності,

тривалістю впровадження, налагодження та тестування, складністю навчання користувачів [36].

В умовах висококонкурентного середовища підприємствам тютюнової галузі необхідно впроваджувати єдину інтегровану інформаційну систему управління класу ERP (Enterprise Resource Planning). Така система підтримує багатоаспектний аналіз даних, управління корпоративними базами даних, характеризується модульною структурою (виокремлення різних функціональних блоків у розрізі бізнес-процесів), використанням єдиних довідників та аналітичного інструментарію. Консолідація інформації для потреб управління та взаємодія всіх програмних модулів здійснюється за рахунок сумісності нормативного, технічного та програмного забезпечення.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних програмних продуктів з комп'ютеризації процесу бюджетування свідчить, що багато з них є схожими за функціональними якостями, однак суттєво відрізняються за ступенем масштабності, рівнем захисту інформації, вартістю впровадження. Характеристика основних програм, призначених для комп'ютеризації процесу бюджетування, їх переваги та недоліки наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Характеристика, переваги та недоліки використання програмних продуктів для комп'ютеризації бюджетування [32]

Назва програми	Характеристика	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Plan Designer	Гнучкий, прийнятний для масштабних підприємств, має зручні засоби графічного відображення бюджетної моделі та взаємозв'язків між бюджетами	Доступність налаш-тування інтерфейсу, форм бюджетів, необхідних рівнів аналітики, мульти-варіантність погодження бюджетів	Висока вартість, реалізація всіх можливостей системи вимагає багато часу

Продовження табл. 3.6

1	2	3	4
BPlan	Програма для ефективного вирішення завдань бюджетування шляхом моделювання системи бюджетів у вигляді сукупності пов'язаних таблиць. Найкраще використовувати на малих та середніх підприємствах	Легкість налаштування, своєчасний аналіз відхилень, що дозволяє коригувати процес виконання бюджету і досягнення цільових показників	Відсутність інтеграції з іншими обліковими системами
Інталєв: Корпоративні фінанси	Призначена для автоматизації управлінського обліку, бюджетування, контролю та аналізу всіх напрямів господарської діяльності підприємства. Орієнтована на великі торгові та виробничі підприємства, холдинги	Інтегрується з програмою "1 С: Підприємство 8.2", можливість побудови будь-якої бюджетної моделі, формування та налаштування звітів за різними аналітичними напрямами	Перезавантаженість інтерфейсу програми
1С: Консолідація 8	Дозволяє посилити фінансовий контроль в рамках холдингу або багатогалузевого підприємства	Дозволяє оперативно отримувати достовірну корпоративну звітність, знизити витрати на її підготовку; раціонально нормувати ресурси і лімітувати витрати; швидко включати нові активи в бюджетний процес	Програма призначена для управління, бюджетування та формування фінансової звітності холдингових структур, що складаються з декількох юридичних осіб

Аналіз переваг і недоліків застосування програмних продуктів для комп'ютеризації бюджетування дозволяє зробити висновок, що для ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» доцільно використовувати програму "Інталєв: Корпоративні фінанси".

Дослідники Н.В. Гордополова та В.Ю. Гордополов зазначають, що вибір саме цього програмного продукту пояснюється наступними причинами:

– програма є додатком до типових конфігурацій для “1С: Підприємства”, “Комплексна”, “Торгівля і склад”, “Бухгалтерія”, що дозволяє без додаткових витрат провести інтеграцію існуючих на підприємстві інформаційних систем;

– програма розроблена з урахуванням можливості об’єднання з різними нетиповими конфігураціями;

– програма має відносно недорогу вартість порівняно з програмами даного типу;

– програма може використовуватися як готовий модуль при створенні нетипових конфігурацій, в проектах комп’ютеризації будь-якого рівня складності з використанням “1С: Підприємства 7.7”;

– програма дозволяє експортувати дані у вищопорядкові управлінські системи, що забезпечують управління ефективністю бізнесу (Инталев: Навигатор);

– програма може забезпечувати управління документами та бізнес-процесами завдяки інтеграції комплексами управління документами (Enterprise Content Management) та бізнес-процессами (Business Process & Workflow Management) [39, с. 52].

Таким чином, ключовими перевагами використання програми “Інталєв: Корпоративні фінанси” є: орієнтація на застосування великими та середніми підприємствами різних форм власності; можливість бюджетування за центрами відповідальності; наявність спеціалізованих моделей бюджетування; інтеграція з обліковою системою підприємства (“1С: Підприємство 8.2”); підтримка ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами, МСФЗ в натуральному та вартісному вимірнику; консолідація даних та звітності з різних джерел. Програма “Інталєв: Корпоративні фінанси” впроваджується як окремий модуль в “1С:

Підприємство 8.2” (ведеться бухгалтерський та управлінський облік), що дозволяє планувати доходи та витрати підприємства, здійснювати контроль та аналіз виконання бюджетів. Основні функціональні можливості програми “Інталєв: Корпоративні фінанси” представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Функціональні можливості програми
“Інталєв: Корпоративні фінанси" [42]

№ з/п	Функції, що підлягають комп’ютеризації	Характеристика
1	Бюджетування	– розробка всіх бюджетів підприємства, в т.ч. бюджету руху грошових коштів, бюджету доходів і витрат тощо.
		– гнучке налаштування власної моделі бюджетування, включаючи зміст та форми бюджетів, механізм розробки та консолідації даних.
		– різні способи планування (бюджетування): індексний, статистичний методи, агреговане планування.
		– можливість автоматичного складання оптимальних бюджетів за встановленими критеріями.
		– спеціальна підтримка складання виробничих планів: бюджет випуску готової продукції, бюджет виробничих витрат, бюджет придбання сировини і матеріалів тощо.
		– ведення платіжного календаря і механізм оперативного контролю виконання бюджетів.
		– інтеграція з фактичними даними для цілей планування та аналізу.
		– передбачені наступні варіанти бюджетування: “зверху-вниз”; “знизу-верх”; “автоматичний”; “комбінований”
2	Управлінський облік	– формування управлінської звітності.
		– гнучкий і швидкий зв’язок з первинними документами і бухгалтерськими проводками для формування управлінської звітності за всіма розділами обліку і планування.
		– підтримка різних планів рахунків і облікових політик.
		– підтримка єдиного формату планування і управлінського обліку з усіх розділів обліку

Продовження табл. 3.3

1	2	3
3	Фінансовий аналіз	– фінансовий аналіз планових і фактичних даних. Побудова індивідуальних ключових показників.
		– побудова системи показників фінансового аналізу з можливістю зміни запропонованої схеми показників.
		– факторний і індексний аналіз даних, застосування статистичних методів аналізу даних. Аналіз беззбитковості;
		– використання останніх розробок в галузі OLAP-аналізу

Наведені характеристики програми “Інталєв: Корпоративні фінанси” свідчать, що її використання на підприємствах тютюнової галузі дозволяє сформувати єдиний інформаційний базис для здійснення бюджетування на основі даних управлінського обліку та фінансового аналізу, що оптимізує процес розробки та погодження бюджетів. Наявність в програмі багатоваріантних форм звітності для здійснення контролю та аналізу відхилень дозволяє з однієї форми звітності отримати необхідну звітність в табличній та графічній формах, а також здійснити деталізацію даних до рівня первинних документів.

Отже, впровадження комп’ютеризованої системи бюджетування на підприємствах тютюнової галузі сприяє підвищенню ефективності виробничих процесів і забезпечує гнучкість функціонування фінансової системи підприємств, а також подальший розвиток та удосконалення системи бюджетування.

Необхідність комп’ютеризації внутрішньогосподарського (управлінського) обліку обумовлена вимогами системи управління щодо чіткості в систематизації інформації, оперативному реагуванні на зміну умов зовнішнього середовища, проведенні всебічного аналізу результатів діяльності підприємства у звітному та попередньому періодах. Д

Для підприємств даної галузі найбільш ефективним вважається створення єдиної комплексної системи управління підприємством, що включає

автоматизовану підсистему бюджетування та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Потреба впровадження систем бюджетування на підприємствах, визначається необхідністю зниження витрат на виробництво та реалізацію продукції, оптимальним витрачанням фінансових ресурсів, удосконаленням системи управління підприємства; загостренням конкурентної боротьби між підприємствами, отриманням конкурентних переваг за рахунок удосконалення системи управління підприємством на базі впровадження бюджетування, необхідністю у підвищенні інвестиційної привабливості організації, введення в роботу автоматизованих систем полегшує управління організацією та дає змогу швидко реагувати на виявлені проблеми у вигляді нестачі коштів, тому отримані результати дослідження можуть бути рекомендовані для вдосконалення системи бюджетування на інших підприємствах цієї галузі.

ВИСНОВКИ

У 1 розділі випускної роботи було визначено сутність та значимість поняття фінансового планування. Досвід функціонування зарубіжних та вітчизняних підприємств свідчить про необхідність впровадження ефективної системи управління, оскільки більшість суб'єктів підприємництва не здатні забезпечити довготривалу високоефективну діяльність.

Одним із його визначень є процес розробки системи фінансових планів, фінансових норм і нормативів різного змісту й призначення залежно від завдань та об'єктів планування, спрямованих на забезпечення розвитку підприємства. Плани у фінансовому плануванні є формою представлення фінансових результатів для різних його видів.

Бюджетування є невід'ємною складовою процесу планування, оскільки основою будь-якого фінансового плану є відповідний бюджет. Досягнення стратегічних цілей неможливе без послідовного виконання поточних планів, де і вирізняється роль бюджетів. В роботі були виділені наступні принципи складання бюджетів:

– принцип повноти;
– принцип інтегрованості;
– принцип гнучкості;
– принцип обґрунтованості та реальності;
– принцип економічності.

Впровадження цих принципів дасть змогу більш точно розрахувати структуру витрат та застосувати режим економії.

Також було наведено класифікацію видів операційних та фінансових бюджетів, що в результаті процесу бюджетування складатимуть зведений бюджет підприємства.

Методом бюджетування вважають прийом складання бюджету на основі різноманітних критеріїв, в дипломній роботі було наведено загальну класифікацію методів бюджетного планування, серед яких можливо виділити основні – традиційного бюджетування та «бюджетування з нуля». Обидва методи мають свої переваги та недоліки, головним недоліком традиційного бюджетування вважають тривалість розробки бюджетів та нестачу кваліфікованих кадрів, а найбільш головним недоліком «бюджетування з нуля» - затратність та складність процесу.

Серед існуючих методів бюджетування кожне підприємство обирає найбільш ефективний для свого функціонування, спираючись на власні специфічні риси, зокрема стадію розвитку системи бюджетування, розміру, централізації управління, стабільності економічного розвитку і тд.

У 2 розділі бакалаврської роботи було надано характеристику об’єкта дослідження та проаналізовано його фінансовий стан шляхом аналізу майна підприємства та джерел його утворення, розрахунку показників ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, аналізу грошових потоків та їх збалансованості, а також розрахунку показників фінансово-економічної діяльності підприємства.

Публічне акціонерне товариство «Джей Ті Інтернешнл Україна» є одним із найбільших виробників тютюнових виробів в Україні. dходить до складу групи компаній Japan Tobacco International (штаб-квартира у м. Женева), міжнародного тютюнового бізнесу групи компаній Japan Tobacco (штаб-квартира у м. Токіо). За об’єкт дослідження було взято представництво компанії в Кременчуці, яке утворене в 1999 році.

Аналіз майна підприємства показав зменшення його суми за період дослідження за рахунок дебіторської заборгованості, що свідчить про вчасну сплату боргів дебіторами. В той же час спостерігається збільшення суми запасів та їх частки, що може свідчити про неефективне управління ними. Аналіз власних

джерел показав збільшення їх суми, зокрема спостерігається збільшення суми нерозподіленого прибутку, частка якого складає 99%. Аналіз позикового капіталу свідчить про зменшення суми поточної заборгованості та відсутність довгострокової до 2019 року, що означає вчасну сплату зобов'язань підприємством протягом операційного циклу. Загалом можна сказати про підвищення самостійності підприємства та його незалежності від зовнішніх позик.

Аналіз показників ліквідності показав задовільний її стан, оскільки розраховані показники перебували в межах нормативу, аналогічна ситуація спостерігається із показниками платоспроможності. Аналіз фінансової стійкості теж свідчить про нормальний її стан, оскільки власних джерел фінансування вистачає, щоб покрити потребу в запасах. Аналіз ліквідності балансу показав перспективну платоспроможність підприємства, оскільки виконується співвідношення А2≥П2 та А3≥П3.

Аналіз ділової активності показав збільшення оборотності ресурсів та операційного циклу, що є позитивним явищем, але в той же час було виявлено проблему з фінансовим циклом, тривалість якого зросла. Це свідчить про збільшення потреби в грошових коштах для підприємства.

Аналіз ефективності фінансово-економічної діяльності показав зменшення чистого доходу підприємства і, як наслідок, зменшення прибутку до оподаткування, що відбулося внаслідок зростання витрат на виробництво продукції. Одночасно з цим спостерігалося зменшення показників рентабельності.

Попередній огляд інформації про підприємство показав відсутність системи бюджетування на підприємстві та обумовив необхідність її запровадження.

У 3 розділі було запропоновано схему запровадження системи бюджетування з метою вдосконалення управління фінансовими ресурсами,

оскільки у аналізованого підприємства існують проблеми з управлінням запасами та витратами, через що спостерігається зниження прибутку. Після цього підприємство матиме змогу: складати реальні прогнози фінансово-господарської діяльності; вчасно виявляти найбільш «слабкі» місця в управлінні підприємством; швидко підраховувати економічні наслідки при можливих відхиленнях від прогнозованого плану і вчасно прийняти ефективне рішення; скоординувати роботу структурних підрозділів і служб на досягнення поставленої мети; підвищити якість управління підприємства за рахунок оперативного відстеження відхилень факту від плану і своєчасно приймати рішення.

Для ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» було розраховано бюджет продаж із прогнозованими цінами на 2021 рік, який спирався на обсяг продаж попереднього періоду, цінову політику, асортимент виробленої продукції та рівень попиту з боку покупців. Прогноз бюджету продаж склав 3016085,6 тис. грн. на 2021 рік, де найбільше продажів припадає на марку Winston (833260 тис. грн.).

Спираючись на бюджет продажів було вирішено розрахувати бюджет доходів та витрат, за яким прогнозовані витрати склали 5840010 тис. грн. (на 8,4% більше ніж у попередньому періоді), а доходи – 7709200 тис. грн. (на 24,5 % більше ніж у попередньому періоді). Оскільки було заплановано незначне зростання обсягів виробництва, матеріальні витрати (тютюн) зросли теж незначно.

Наступним етапом було формування бюджету фінансових результатів, згідно якого підприємство планує отримати чистий прибуток в розмірі 733150 тис. грн.

З метою підвищення ефективності системи бюджетування, було запропоновано її автоматизацію, використавши одну із запропонованих комп’ютеризованих програм. При цьому було запропоновано впровадження

системи бюджетування в існуючу комп’ютерну інформаційну систему підприємства з метою забезпечення комплексного вирішення завдань управління.

Підприємствам тютюнової галузі необхідно впроваджувати єдину інтегровану інформаційну систему управління класу ERP (Enterprise Resource Planning), оскільки система підтримує багатоаспектний аналіз даних, управління корпоративними базами даних, характеризується модульною структурою, використанням єдиних довідників та аналітичного інструментарію.

Враховуючи дані параметри було наведено список програм із наведеними недоліками та перевагами, серед яких було обрано програму Інталєв: Корпоративні фінанси, оскільки вона найбільшою мірою підходить для аналізованого підприємства.

Правильно обравши комп’ютеризовану програму під систему бюджетування та вдосконаливши її під своє функціонування, підприємство зможе:

– поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами, раціонально розподіляти і використовувати ресурси;

– оптимізувати витрати по підприємству і впровадити оперативний контроль за постійними і змінними витратами;

– поліпшити платоспроможність підприємства на ос! нові ефективного управління грошовими потоками;

– підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень;

– узгоджувати, координувати дії окремих підрозділів і відділів підприємств, а також напрямків діяльності для досягнення поставлених глобальних завдань.

Таким чином вжиті заходи забезпечать високоприбуткову діяльність підприємства у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування: навч. посіб. / Львів: Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
2. Терещенко О. О. Теоретичні засади бюджетування на підприємстві // Фінанси України. 2001. 57 с.
3. Гончаренко І. В. Методичні підходи до впровадження системи бюджетування на підприємствах. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент».* 2010. Вип. 5/2 (40). С. 64- 68.
4. Кузьмін О. Є. Бюджетування на підприємстві: навч. посіб. Київ. Кондор. 2008. 312 с.
5. Литвин Ю.О. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах. Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. Донецьк : ДонНТУ, 2012. С. 67–85.
6. Немировский И.Б. Бюджетирование. От стратегии до бюджета — пошаговое руководство. М. : Вильямс, 2006. 512 с.
7. Поліщук Н.В. Планування результативності діяльності підприємства // Фінанси України. 2003. № 4. С. 39
8. Коркуна Д. Бюджетування у системі фінансового планування підприємства. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. № 19. С. 330-334.
9. Карпенко О.В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання: Монографія. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005. 341 с.
10. Нападовська Л. В. Управлінський облік. Підруч. для студ. вищ. навч. закл./ К.: Книга, 2004. 544 с.
11. Бочаров В. В. Финансовое планирование и бюджетирование : учеб. пособие для бакалавров всех форм обучения по специальности «Финансы и кредит». СПб. : Изд-во СПбГЭУ, 2013. 90 с.

12. Бень Т.Г., Довбня С.Б. Бюджетування як інструмент удосконалення системи фінансового менеджменту підприємств. Фінанси України. 2005. № 7. С.48-55.

13. Фінанси підприємств: підручник / Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.; кер. кол.авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. Восьме вид., перероб. і доп.. К.: КНЕУ, 2013. 219 с.

14. Основи бюджетування: навч.-метод. Посіб. Для самост. Вивч. О 28 дисц. / Л. П. Батенко, Т. О. Зінькевич, О. О. Кизенко та ін. за заг. Ред. Л. П. Батенко. Київ. : КНЕУ 2010. 202 [6] с.

15. Брітченко І.Г., А. О. Князевич. Контролінг : навч. посіб. Рівне: Волинські обереги, 2015. 280 с.

16. Фінансовий аналіз. Практикум: навч. посіб. /М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк та ін.; за заг. та наук. ред. д.е.н., проф. М. Д. Білик. Київ. : КНЕУ, 2014. 474 с.

17. Фінансовий менеджмент: курс лекцій / М. В. Грідчіна. Київ. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2012. 268 с. Бібліогр. : 208–209 с

18. Кругла М.М. Сутність та етапи бюджетування на підприємстві. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки».* Дніпропетровськ. Частина 5. Секція 5. 12 – 13 квітня 2016 р. С.346-351.

19. Качагіна Л. В. Бюджетування як найбільш ефективний напрямок фінансового планування. *Вісник Криворізького економічного інституту* КНЕУ №4 (20), 2009, с. 65-69.

20. П’ятничук І. Д. Систематизація підходів до визначення принципів і методів бюджетування. *Науково-інформаційний вісник.* 2015. №1. С. 232.

21. Мельник О. Г. Формування системи бюджетування та збалансованої системи індикаторів діяльності підприємства : теоретичні засади та методичні положення (на прикладі машинобудування) : монографія: Укрпол, 2008. 240 с.

22. Меренкова Л. О. Критичний аналіз системи методів бюджетного і фінансового планування на підприємстві. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2009. № 26. С. 106-109.

23. Ювженко Н. М. Традиційні та сучасні методи бюджетування: переваги і недоліки [Текст]. Фінанси, грошовий обіг та кредит . 2018 . №7. С. 240 – 241.

24. Ватченко О.Б. Бюджетування як інструмент фінансового планування. *Економічний простір*. 2012. № 60. С. 133- 143.

25. Череп О. Г. Роль бюджету та процесу бюджетування в управлінні підприємством. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму.* 2011. № 1 (4). С. 445-451.

26. Янковий О.Г. Прогнозування грошових потоків підприємства на основі принципу балансу змінних. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. Том 1*. 2017. № 1 (49).С. 309-315.

27. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами. Харків: Фактор, 2005. 340 с.

28. Багацька К.В., / Т.А. Говорушко, В.П. Мартиненко, , А.В. Сілакова, Н.І. Климаш Фінансове планування як складова фінансового механізму підприємства. *Удосконалення фінансового механізму системи АПК в умовах активізації глобалізаційних процесів* : монографія. Львів. «Магнолія-2006», 2015. 264 с. С.23-40.

29. Мамчур Р.М. Впровадження сучасної системи бюджетування у вітчизняних підприємствах. *Економіка АПК*. 2006. № 4. С. 81-87.

30. Пінчук С.С. Фінансове планування як ключовий елемент в системі управління ефективністю діяльності підприємств / *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 155-161.

31. І. Є. Андрущенко, О., Касьян С. Бюджетування як технологія стратегічного фінансового управління *Ефективна економіка* № 12. 2014. С. 12.

32. Мілінчук О.В. Критерії оцінки програмного забезпечення з метою автоматизації бюджетування на підприємстві. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки*. 2007. №1 (39). С. 327-336.

33. Роговец Я. Причины неудач. Внедрение бюджетирования: организационные проблемы / *Управленский учет и бюджетирование*. 2014. № 9. С. 64-70.

34. Равенков А. Фінансове планування на підприємстві. Журнал. *Проблеми теорії та практики управління*. 2010. № 4. С. 72–78.

35. Зятковський І.В. Бюджет підприємства як інструмент управління фінансовими ресурсами // Фінанси України. № 7. 2001. С. 79-84.

36. Кругла М.М. Сутність та етапи бюджетування на підприємстві. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки».* Дніпропетровськ. Частина 5. Секція 5. 12 – 13 квітня 2016 р. С.346-351.

37. Фінансова звітність. Офіційний сайт підприємства ПАТ «Джей Ті Інтернешнл Україна» URL: http://jtiu.emitents.net.ua.

38. Джерелейко С.О. Функціональна підтримка бюджетування на підприємствах легкої промисловості на основі автоматизованої системи. *Економічні науки Scientific Journal «ScienceRise»* №4/3(9)2015 157 С. 53. URL: Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_5_1/078-083.pdf.

39. Пічка А.М. Бюджетування як складова процесу управління підприємством. *Водний транспорт*. 2013. Вип. 1. С. 93- 97. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vodt_2013_1_18.pdf.

40. Гордополова Н.В., В.Ю. Гордополов Бюджетування в умовах комп'ютеризації інформаційного забезпечення управління підприємством. URL: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/719.pdf.

41. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві. *Молодий вчений*. 2017. № 6 (46).С. 530 - 534. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/6/121.pdf.

42. Кляшторная О. Автоматизация бюджетирования: необходимость, достаточность, функциональность *Директор ИС*. 2005. № 5. URL: http://www.iteam.ru/publications/finances/section_13/article_2396/.

43. Казанцев К.А. Автоматизация бюджетирования ОАО «Свердловскоблгаз» URL: http://www.intalev.ru/library/articles/article.php?ID=5062.

44. Гордополова Н.В., В.Ю. Гордополов Бюджетування в умовах комп'ютеризації інформаційного забезпечення управління підприємством. URL: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/719.pdf..

45. Гайбура Ю.А. Фінансове прогнозування як елемент управління фінансовими ресурсами підприємства. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 968-974. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/167.pdf.

46. Сердюков К.Г. Роль фінансового планування та прогнозування у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 11. С. 277-282. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/46.pdf 164.

47. Волкова Н. А. Економічний аналіз управління діловою активністю підприємства. *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XI міжнародної*

наукової конференції. Київ: ППНВ, 2013.С. 181-184. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4690.

48. Господарський кодекс України від 04.02.2003, № 2581-VIII (зі змінами і доповненнями) *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2003. № 18, 19-20, 21-22, ст.144.

49. Податковий кодекс України від 02.12.2011, № 2477-VIII (зі змінами і доповненнями) *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 2011. № 13-14, 15-16, 17. ст. 112.

50. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»: Закон України від 16.07.1999, № 2545-VIII (зі змінами і доповненнями) *Відомості Верховної Ради України* (ВВР). 1999.№ 40. ст. 365.

ДОДАТКИ

Додаток А

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142
Територія	Полтавська область, Автозаводський р-н	**за КОАТУУ**	5310436100
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	**за КОПФГ**	230
Вид економічної діяльності	Виробництво тютюнових виробів	**за КВЕД**	12.00

Середня кількість працівників: 452
Адреса, телефон: 39605 м.Кременчук, вул.1905 року, 19, +38 (0536) 79-76-00
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	34 426	30 895
первісна вартість	1001	49 821	50 898
накопичена амортизація	1002	(15 395)	(20 003)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	17 245	56 473
Основні засоби	1010	1 297 731	1 243 569
первісна вартість	1011	2 629 098	2 752 208
знос	1012	(1 331 367)	(1 508 639)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	12 514	8 031

Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	1 361 916	1 338 968
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 045 932	1 244 351
Виробничі запаси	1101	1 014 478	1 181 360
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	31 454	62 991
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 809 648	3 198 335
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	62 501	35 925
з бюджетом	1135	63 939	157 070
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 819	5 305
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	47 524	48 805
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	4 266	6 667
Усього за розділом II	1195	4 038 629	4 696 458
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	5 400 545	6 035 426

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	34 600	34 600
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0

Додатковий капітал	1410	3	3
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	8 650	8 650
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 790 476	5 133 631
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	4 833 729	5 176 884
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	4 524	4 442
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	4 524	4 442
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	130 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	169	670
товари, роботи, послуги	1615	275 531	440 751
розрахунками з бюджетом	1620	259 554	256 839
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	1 587	1 473
розрахунками з оплати праці	1630	5 454	5 661
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	17 985	17 302
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2 012	1 404
Усього за розділом III	1695	562 292	854 100
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0

Баланс	1900	5 400 545	6 035 426

Керівник Іванов Віктор Юрійович

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2
І. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 068 053	6 165 716
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 490 172)	(4 811 935)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	1 577 881	1 353 781
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	76 592	37 955
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(144 796)	(116 458)
Витрати на збут	2150	(482 426)	(473 001)
Інші операційні витрати	2180	(509 995)	(153 626)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	517 256	648 651
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(522)	(71 572)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	516 734	577 079
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-173 579	-105 994
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	343 155	471 085
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	343 155	471 085

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 075 037	4 382 394
Витрати на оплату праці	2505	207 603	190 979
Відрахування на соціальні заходи	2510	42 556	36 772
Амортизація	2515	178 735	179 455
Інші операційні витрати	2520	1 154 995	735 282
Разом	2550	5 658 926	5 524 882

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3 459 970 041	3 459 970 041
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3 459 970 041	3 459 970 041
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,099180	0,136150

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,099180	0,136150
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник Іванов Віктор Юрійович

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
За 2020 рік
Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	26 225 140	18 065 791
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	5 123	12 645
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	22 125	4 363 884
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(10 646 132)	(6 345 212)
Праці	3105	(153 369)	(138 973)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(40 060)	(35 697)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(14 766 104)	(10 747 364)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(155 712)	(130 125)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(2 001 532)	(1 405 113)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(12 608 859)	(9 212 125)
Витрачання на оплату авансів	3135	(32 422)	(59 459)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(597 147)	(4 379 358)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	17 154	736 257
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	3 307	2 491
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(159 434)	(148 089)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-156 127	-145 598
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	130 000	8 958 300
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(0)	(9 453 300)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(0)	(75 637)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	130 000	-570 637
Чистий рух коштів за звітний період	3400	-8 973	20 022
Залишок коштів на початок року	3405	47 524	43 402
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	10 254	-15 900
Залишок коштів на кінець року	3415	48 805	47 524

Керівник Іванов Віктор Юрійович

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2021
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про власний капітал
За 2020 рік
Форма №4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	34 600	0	3	8 650	4 790 082	0	0	4 833 335
Коригування: Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	394	0	0	394
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	34 600	0	3	8 650	4 790 476	0	0	4 833 729
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	343 155	0	0	343 155
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку: Виплати власникам	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до	4205	0	0	0	0	0	0	0	0

зареєстрованого капіталу									
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	0	0	343 155	0	0	343 155
Залишок на кінець року	4300	34 600	0	3	8 650	5 133 631	0	0	5 176 884

Керівник Іванов Віктор Юрійович

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

Всього витрати з податку на прибуток від триваючої діяльності
173 579
105 994
Взаємозв'язок між податковими витратами (доходом) та обліковим прибутком 2020 2019
Прибуток від діючої діяльності до оподаткування:
за ставкою 18% 516 734 577 079
Всього прибуток від діючої діяльності до оподаткування 516 734 577 079
Витрати, що враховуються для цілей оподаткування
за ставкою 18% 422 686 2 963
Всього витрат, що враховуються для цілей оподаткування 422 686 2 963
Розрахований податок на прибуток:
за ставкою 18% 169096 104 408
Всього розрахований податок на прибуток 169 096 104 408
Коригування, визнані протягом періоду щодо відстроченого податку попередніх періодів
4 483 1586
Коригування, визнані протягом періоду щодо поточного податку попередніх періодів
- -
Всього витрати з податку на прибуток від триваючої діяльності 173 579 105 994
Згідно XX розділу Податкового Кодексу України з 01.01.2014 р. встановлено ставку оподаткування 18%.
Чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг у 2020 році склав 6 068 053тис. грн., що на 97 663тис. грн. менше, ніж у 2019 році.
Чистий прибуток Товариства у 2020 році склав 343 155 тис. грн., що на 127 930 тис. грн. менше, ніж у 2019 році.
Первісна вартість основних засобів станом на 31.12.2020 року склала 2 752 208тис. грн., що на 123 110тис. грн. більша, ніж первісна вартість основних засобів станом на 01.01.2020 р.
Поточні зобов'язання Товариства станом на 31.12.2020 р. збільшилися на 291 808 тис. грн. та складають 854 100 тис. грн.

Відстрочений податок

2020	Залишок на початок	Відображено в складі прибутку або збитку	Відображено в складі іншого сукупного прибутку	Відображено безпосередньо в капіталі	Рекласифіковано з власного капіталу до прибутку або збитку	Залишок на кінець
Основні засоби	12 184	(3 777)	-	-	-	8 407
Поточні забезпечення	330	(706)	-	-	-	(376)
Податкові збитки	-	-	-	-	-	
Разом	12 514	(4 483)	-	-	-	8 031

2019	Залишок на початок	Відображено в складі прибутку або збитку	Відображено в складі іншого сукупного прибутку	Відображено безпосередньо в капіталі	Рекласифіковано з власного капіталу до прибутку або збитку	Залишок на кінець
Основні засоби	13 753	(1 568)	-	-	-	12 184
Поточні забезпечення	348	(18)	-	-	-	330
Податкові збитки	-	-	-	-	-	
Разом	14 101	(1 586)	-	-	-	12 514

5.6. Основні засоби та нематеріальні активи

Основні засоби.
Товариство застосовує для оцінки на дату балансу модель собівартості.
Балансова вартість основних засобів 31.12.2020 31.12.2019
Земельні ділянки та будівлі 311 513 321 550
Машини та обладнання

Транспортні засоби 821 501
28 828 863 986
31 259
Інші 81 727 80 936
Разом 1 243 569 1 297 731

Первісна вартістьосновних засобів Земельні ділянки та будівлі Машини та обладнання Транспортні засоби Інші Разом

Залишок на 31.12.2019 р. 405 845 1 992 592
51 887 178 774 2 629 098
Придбання 4 531 109 008 4 096 18 583 136 218
Вибуття (2 908)(5 680)(2 480)(2 040)(13 108)
Перевід в категорію основних засобів, класифікованих як утримувані для продажу - - - -
Залишок на 31.12.2020 р. 407 468 2 095 920 53 503 195 317 2 752 208
Первісна вартість основних засобів Земельні ділянки та будівлі Машини та обладнання Інші Разом
Залишок на 31.12.2018 р. 382 429 1 862 253 206 849 2 451 531
Придбання 22 390 146 786 31 035 200 211
Вибуття (662) (13 531) (8 451)(22 644)
Перевід в категорію основних засобів, класифікованих як утримувані для продажу - - - -

Залишок на 31.12.2019 р. 404 157 1 995 508 229 433 2 629 098

Придбані основні засоби обліковуються по собівартості придбання.
Вибуття основних засобів відбувалось у разі їх реалізації, у зв'язку з моральної чи фізичної зношеності та якщо є повністю амортизованими. Рішення про вибуття основних засобів на підставі наданих постійно діючою комісією документів приймається керівництвом Товариством.

" балансова вартість основних засобів, що їх тимчасово не використовують, станом на 31.12.2020 р. -6465тис. грн.
" Собівартість повністю амортизованих основних засобів, які ще використовують, станом на 31.12.2020 р. - 420 117тис. грн.
Переоцінка основних засобів протягом звітного періоду не відбувалась. Основні засоби, щодо яких існує обмеження права власності відсутні. У заставу основні засоби не надавалися. .
Основні засоби придбані за рахунок цільового фінансування відсутні.
Основні засоби класифіковані як утримувані для продажу чи включені до ліквідаційної групи, класифікованої як утримувана для продажу, відповідно до МСФЗ 5 - відсутні.
Товариством не встановлено наявності факторів знецінення основних засобів згідно з МСБО 36 "Зменшення корисності активів".
Амортизація основних засобів Земельні ділянки та будівлі Машини та обладнання Транспортні засоби Інші Разом

Додаток Б

			КОДИ
		Дата	01.01.2020
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142
Територія	Полтавська область, Автозаводський р-н	**за КОАТУУ**	5310436100
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	**за КОПФГ**	230
Вид економічної діяльності	Виробництво тютюнових виробів	**за КВЕД**	12.00

Середня кількість працівників: 473
Адреса, телефон: 39605 м.Кременчук, вул.1905 року, 19, +38 (0536) 79-76-00
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	33 447	34 426
первісна вартість	1001	44 321	49 821
накопичена амортизація	1002	(10 874)	(15 395)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	79 727	17 245
Основні засоби	1010	1 275 151	1 297 731
первісна вартість	1011	2 451 531	2 629 098
знос	1012	(1 176 380)	(1 331 367)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	14 101	12 514
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	1 402 426	1 361 916

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 092 585	1 045 932
Виробничі запаси	1101	1 030 992	1 014 478
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	61 593	31 454
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 004 251	2 809 648
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	51 749	62 501
з бюджетом	1135	287 439	63 939
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 444	4 819
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	43 402	47 524
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	4 764	4 266
Усього за розділом II	1195	4 488 634	4 038 629
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	5 891 060	5 400 545

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	34 600	34 600
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	3	3
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	8 650	8 650
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 318 997	4 790 082
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	4 362 250	4 833 335

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	4 524
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	4 524
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	495 000	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	169
товари, роботи, послуги	1615	693 818	275 994
розрахунками з бюджетом	1620	314 884	259 485
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	1 041	1 587
розрахунками з оплати праці	1630	5 132	5 454
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	12 743	17 985
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 192	2 012
Усього за розділом III	1695	1 528 810	562 686
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	5 891 060	5 400 545

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2020
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2
І. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 165 716	6 515 157
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 811 935)	(4 950 423)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	1 353 781	1 564 734
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	37 955	69 204
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(116 458)	(137 047)
Витрати на збут	2150	(473 001)	(540 664)
Інші операційні витрати	2180	(153 626)	(51 998)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	648 651	904 229
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(71 572)	(168 877)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	577 079	735 352
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-105 994	-136 386
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	471 085	598 966
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	471 085	598 966

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 382 394	4 566 225
Витрати на оплату праці	2505	190 979	170 012
Відрахування на соціальні заходи	2510	36 772	33 900
Амортизація	2515	179 455	181 446
Інші операційні витрати	2520	735 282	713 948
Разом	2550	5 524 882	5 665 531

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	3 459 970 041	34 599 700 041
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3 459 970 041	34 599 700 041
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,136150	0,173110

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,136150	0,173110
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2020
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
За 2019 рік
Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	18 065 791	17 966 110
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	12 645	197
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	4 363 884	6 008 757
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(6 345 212)	(6 351 602)
Праці	3105	(138 973)	(123 274)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(35 697)	(32 411)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(10 747 364)	(9 656 875)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(130 125)	(102 189)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(1 405 113)	(1 169 008)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(9 212 125)	(8 385 677)
Витрачання на оплату авансів	3135	(59 459)	(51 748)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(4 379 358)	(6 019 359)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	736 257	1 739 795
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	2 491	5 353
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(148 089)	(244 178)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-145 598	-238 825
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	8 958 300	29 192 050
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(9 453 300)	(30 485 050)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(75 637)	(164 455)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-570 637	-1 457 455
Чистий рух коштів за звітний період	3400	20 022	43 515
Залишок коштів на початок року	3405	43 402	1 910
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-15 900	-2 023
Залишок коштів на кінець року	3415	47 524	43 402

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

			КОДИ
		Дата	01.01.2020
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про власний капітал
За 2019 рік
Форма №4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	34 600	0	3	8 650	4 319 580	0	0	4 362 833
Коригування: Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	-583	0	0	-583
Скоригований залишок на початок року	4095	34 600	0	3	8 650	4 318 997	0	0	4 362 250
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	471 085	0	0	471 085
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку: Виплати власникам	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до	4205	0	0	0	0	0	0	0	0

зареєстрованого капіталу									
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	0	0	471 085	0	0	471 085
Залишок на кінець року	4300	34 600	0	3	8 650	4 790 082	0	0	4 833 335

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Кудіярова Ірина Олександрівна

Додаток В

			КОДИ
		Дата	01.01.2019
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142
Територія	Полтавська область, Автозаводський р-н	**за КОАТУУ**	5310436100
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	**за КОПФГ**	230
Вид економічної діяльності	Виробництво тютюнових виробів	**за КВЕД**	12.00

Середня кількість працівників: 480
Адреса, телефон: 39605 м.Кременчук, вул.1905 року, 19, +38 (0536) 79-76-00
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	32 289	33 447
первісна вартість	1001	39 420	44 321
накопичена амортизація	1002	(7 131)	(10 874)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	130 997	79 727
Основні засоби	1010	1 193 249	1 275 151
первісна вартість	1011	2 199 001	2 451 531
знос	1012	(1 005 752)	(1 176 380)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	23 607	14 101
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	1 380 142	1 402 426

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	914 633	1 092 585
Виробничі запаси	1101	843 447	1 030 992
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	71 186	61 593
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 638 149	3 004 251
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	30 483	51 749
з бюджетом	1135	458 023	287 439
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 667	4 444
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 910	43 402
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов’язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	2 590	4 764
Усього за розділом II	1195	5 049 455	4 488 634
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	6 429 597	5 891 060

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	34 600	34 600
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	3	3
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	8 650	8 650
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3 720 614	4 319 580
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	3 763 867	4 362 833

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1 788 000	495 000
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	547 832	693 818
розрахунками з бюджетом	1620	266 355	314 884
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	883	1 041
розрахунками з оплати праці	1630	4 522	5 132
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	51 295	12 160
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 843	6 192
Усього за розділом III	1695	2 665 730	1 528 227
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	6 429 597	5 891 060

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Мамко Марина Володимирівно

			КОДИ
		Дата	01.01.2019
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік
Форма №2
І. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 515 157	5 524 348
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 950 423)	(4 367 987)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	1 564 734	1 156 361
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	69 204	34 931
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(137 047)	(129 901)
Витрати на збут	2150	(540 664)	(554 930)
Інші операційні витрати	2180	(51 998)	(88 459)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	904 229	418 002
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(168 877)	(174 042)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	735 352	243 960
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-136 386	-48 608
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	598 966	195 352
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	598 966	195 352

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4 566 225	4 034 479
Витрати на оплату праці	2505	170 012	159 778
Відрахування на соціальні заходи	2510	33 900	29 025
Амортизація	2515	181 446	178 586
Інші операційні витрати	2520	713 948	736 769
Разом	2550	5 665 531	5 138 637

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	34 599 700 041	34 599 700 041
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	34 599 700 041	34 599 700 041
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,173110	0,056460

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,173110	0,056460
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Мамко Марина Володимирівно

			КОДИ
		Дата	01.01.2019
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
За 2018 рік
Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	17 966 110	14 851 431
Повернення податків і зборів	3005	0	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	0	0
Цільового фінансування	3010	0	0
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	0	0
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	197	36
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	6 008 757	5 203 606
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(6 351 602)	(5 612 127)
Праці	3105	(123 274)	(115 904)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(32 411)	(27 776)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(9 656 875)	(9 527 264)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(102 189)	(13 131)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(1 169 008)	(1 179 523)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(8 385 677)	(8 334 610)
Витрачання на оплату авансів	3135	(51 748)	(30 483)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(6 019 359)	(5 204 791)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1 739 795	-463 272
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	5 353	22 475
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(244 178)	(204 767)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-238 825	-182 292
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності Надходження від:			
Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	29 192 050	18 790 800
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(30 485 050)	(17 988 100)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(164 455)	(169 321)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 457 455	633 379
Чистий рух коштів за звітний період	3400	43 515	-12 185
Залишок коштів на початок року	3405	1 910	13 130
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-2 023	965
Залишок коштів на кінець року	3415	43 402	1 910

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Мамко Марина Володимирівно

			КОДИ
		Дата	01.01.2019
Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Джей Ті Інтернешнл Україна"	**за ЄДРПОУ**	14372142

Звіт про власний капітал
За 2018 рік
Форма №4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	34 600	0	3	8 650	3 720 614	0	0	3 763 867
Коригування: Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	34 600	0	3	8 650	3 720 614	0	0	3 763 867
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	598 966	0	0	598 966
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку: Виплати власникам	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до	4205	0	0	0	0	0	0	0	0

зареєстрованого капіталу									
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни в капіталі	4290	0	0	0	0	0	0	0	0
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	0	0	598 966	0	0	598 966
Залишок на кінець року	4300	34 600	0	3	8 650	4 319 580	0	0	4 362 833

Керівник Шамплінська Ірина Юріївна

Головний бухгалтер Мамко Марина Володимирівно